

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
ARKEOLOGISK SEKSJON
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BOSETNINGSSPOR
LØLAND, 211/3
LINDESNES K., AGDER

UTGRAVNINGSLIEDER: Birgitte Bjørkli
PROSJEKTLEDER: Ole Chr. Lønaas

Oslo 2021

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO

Gårdsnavn, gnr. Løland, 211/3	Kommune, fylkes Lindesnes, Vest-Agder
Saksnavn Nydyrking, Løland	Kulturminnetype Bosetningsspor
Saksnummer (KHM) 2018/6799	Prosjektkode 220367
Grunneier, adresse Bernt Løland, Lølandsvegen 95, 4520 Lindesnes	Tiltakshaver Bernt Løland (statlig dekning ved Riksantikvaren, post 70)
Tidsrom for utgravning 27. juni – 19. juli 2019	UTM-koordinater/ Kartdatum N 6474493 Ø 50608
A-nr. 2019/1779	C.nr. C62080
ID nr. (Askeladden) 239760	Negativnr. (KHM) Cf553606
Rapport ved: Birgitte Bjørkli	Dato: 19. mars 2021
Saksbehandler: Ole Chr. Lønnaas	Prosjektleder: Ole Chr. Lønnaas

SAMMENDRAG

Den eldste aktiviteten på feltet manifesterer seg i en større, sirkelformet nedgravning, tolket som en mulig grav fra yngre steinalder. Nedgravningen hadde en eiendommelig utforming med en «spiralformet» grøft rundt, og en kasseformet nedgravning i bunnen. Kull fra grøften er datert til 1210–970 f.Kr. I bunn av «kassen» lå en pilspiss av flint (A-spiss), og en kullprøve herfra er datert til 2115–1875 f.Kr. Det ble ikke gjort funn av littisk materiale på utgravningsfeltet for øvrig.

I den søndre enden av feltet ble det undersøkt et fossilt dyrkningslag med datering til 755–410 f.Kr. En samling på sju kokegropor var gravd ned i dyrkningslaget. I det samme området ble det også avdekket tydelige ardspor innenfor et areal på 4x5 meter. Det ble ikke prioritert uttak av prøver for å belyse hva som har blitt dyrket på stedet.

Videre ble det dokumentert 48 kokegropor og 14 nedgravninger med ukjent funksjon. Kokegropene lå spredt over hele feltet. I alt seks kokegropor er datert til eldre jernalder; førromersk jernalder (1), yngre romertid (4) og folkevandringstid (1). De seks daterte kokegropene lå i tilknytning til og er fra samme periode som flere langhus, og skal trolig ses i sammenheng med bruken av bygningene.

Blant alle bosetningssporene ble det skilt ut fire langhus. Bygningene ligger imidlertid såpass tett, og overlapper hverandre til dels, slik at de ikke kan ha stått samtidig. En hel del stolpehull som ikke lot seg gruppere i mønstre viser at det må ha stått ytterligere bygninger på stedet.

Tre av de definerte bygningene var godt bevarte, treskipete langhus med takbærende stolper, veggstolper og vegggrøfter. Dokumentert lengde er opp mot 30 meter. Det ble datert kull fra 5-6 anlegg i hvert av disse husene, og resultatene plasserer brukstiden innenfor romertid. Det fjerde huset lå i den vestre enden av feltet, og det ble ikke avdekket i sin helhet. Bygningen framsto som en ca. 13 meter lang vegggrøft, og det ble ikke påvist takbærende stolper. Kull fra vegggrøften er datert til folkevandringstid. Bygningen har trolig brent ned, og hele hustomta hadde spor etter sterk varme.

Innhold

1	Bakgrunn.....	6
2	Deltagere, tidsrom.....	6
3	Besøk og formidling	7
4	Landskapet, funn og fornminner.....	9
4.1	Lokalitet id 239760 og kulturmiljøet	10
4.2	Forhistorisk gårdsbosetning, gravminner og utmarksressurser i Agder.....	12
5	Praktisk gjennomføring av feltarbeidet.....	14
5.1	Problemstillinger og prioriteringer.....	14
5.2	Metode og dokumentasjon	14
5.3	Utgravningens forløp.....	16
5.4	Kildekritiske problemer.....	21
6	Utgravningsresultater	21
6.1	Langhus	22
6.2	Kokegroper og ildsteder	22
6.3	Grøfter	23
6.4	Strukturer og kontekster	23
6.4.1	Langhus 1	23
6.4.2	Langhus 2.....	27
6.4.3	Langhus 3.....	32
6.4.4	Hus 4.....	35
6.4.5	Kokegroper og nedgravninger	37
6.4.6	Mulig grav fra yngre steinalder (A124).....	39
6.4.7	Ardspor og forhistorisk dyrkningslag.....	44
6.5	Funnmateriale.....	45
6.5.1	Keramikk.....	45
6.5.2	Kvernstein.....	46
6.5.3	Pilspiss av flint (A-spiss)	47
7	Naturvitenskapelige prøver og analyser.....	48
8	Oppsummering og vurdering av resultatene	48
9	Litteratur	53
10	Vedlegg.....	55
10.1	Strukturliste	55
10.2	Fotoliste	59

10.3	Kullprøver og vedart.....	64
10.4	Analyseresultater	65
10.5	Presse	68

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

LØLAND, 211/3, LINDESNES KOMMUNE, VEST-AGDER

1 BAKGRUNN

Eieren av gnr. 211/3 Løland, Bernt Løland, søkte om å opparbeide et tidligere skogsareal til dyrka mark til produksjon av fôr. Vest-Agder fylkeskommune foretok maskinell sjakting i det omsøkte arealet i 2018, og det ble påvist en lokalitet med bosetningsspor (Buekleiv 2018). Lokaliteten id 239760 ble behandlet iht. til kulturminneloven § 8, 1. ledd i juni-juli samme år. Vest-Agder fylkeskommune og Kulturhistorisk museum var samstemte i sin vurdering, og Riksantikvaren ga dispensasjon med vilkår om arkeologisk undersøkelse.

2 DELTAGERE, TIDSROM

Feltarbeidet ble foretatt i perioden 27. juni til 19. juli 2019. Det ble lagt ned 92 dagsverk i felt. I tillegg ble det utført 15 dager med maskinell avdekking av entreprenør Thom Jarle Dahl. Følgende personer var ansatt under feltarbeidet:

Navn	Stilling	Dagsverk
Birgitte Bjørkli	Utgravningsleder	22
Matilde Arnli	Ass. utgravningsleder	25
Hayriye Özkan	Assistent	20
Nora Hansen	Assistent	20
Odd Ingjer	Assistent	5
Sum		92
Thom Jarle Dahl	Gravemaskinfører	15

Tabell 1. Utgravingens deltakere og tidsrom.

3 BESØK OG FORMIDLING

Det var stor interesse for prosjektet i nabolaget og i nærområdet. Tiltakshaver Bernt Løland, og naboene Elin Johansen og Trond Vennestad (med familie) var innom daglig, i tillegg til at hele nabolaget besøkte utgravingen hyppig.

Ghattas Sayej og Ann Monica Bueklev fra Vest-Agder fylkeskommune var på befarings, og Ann Monica kom innom flere dager og bidro i felt. Vest-Agder museene var på besøk ved flere anledninger, og metallsøker og entusiast Tor Bjarne Justnes var innom nesten daglig. Vi hadde også besøk av student i arkeologi ved IAKH, Helene Olsen, som hjalp til i felt.

Det ble publisert to artikler i Lindesnes Avis:

<https://www.l-a.no/nyheter/i/3JxqwX/fant-langhus-paa-loeland>

<https://www.facebook.com/Lindesnesavis/posts/en-pilspiss-i-flint-fra-steinalderen-og-sporene-av-kanskje-fem-forskjellige-hus-/2620976321268072/>

Vi gjennomførte åpen dag på feltet, i samarbeid med Rolf Steinar Bergli og Lindesnes Historielag, med 130 besøkende på en søndag i pøsende regn

<https://www.facebook.com/events/688289854946698/>

Det ble holdt et foredrag om de foreløpige resultatene fra utgravingen på Tingvatn Museum, og mange av deltakerne kom på besøk i felt etterpå. Resultater fra utgravingen ble publisert på Norsk Arkeologis blogg Norark

<http://www.norark.no/prosjekter/loland/langhuslykke-pa-loland/>

Figur 1. Kart over området med lokalitet id 239760 markert. Illustrasjon; Magne Samdal, KHM.

4 LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER

Lokaliteten ligger i Audnedalen, hvor den 5,5 mil lange elva Audna renner. Løland består av flate, oppdyrkede elvesletter langs elva, med skogklede åser i vest og øst. Landskapet er preget av store, vide jorder som brukes til beite og produksjon av fôr. Enkelte steder på elvesletten ligger fjellknatter som gjerne er bebygde. Fylkesveg 447 (Lølandsvegen) går langs elvesletta på vestsiden av Audna, opp til Vigmostad, drøye 2 km nord for den omsøkte lokaliteten.

Området ligger i et typisk jordbrukslandskap med blant annet gårdsbosetning og gravminner fra jernalder. Gården Løland regnes til bygda Vigmostad. Bygdeboka opplyser at «På Løland har det vore ei mengd med gravhaugar. Mange er utgravne eller jamna bort under oppdyrking av jorda.» (Bergstøl 1957: 20). Kulturminnebasen *Askeladden* viser at det er registrert ca. 15 gravminner (enkelte er fjernet) fordelt på ulike lokaliteter beliggende 100-250 meter fra lokaliteten (f.eks. id 21166, 41064, 41076, 79288 og de mer usikre id 21179 og 21160). Gravminnene er av ulike typer, f.eks. er id 21166 beskrevet som en gravrøys, andre er benevnt som rundhauger, mens det på id 41076 og 79288 bl.a. er registrert langhauger.

Lokalitet id 41058 ligger på det tilgrensende jordet, kun 20 meter sør for den dispenserte lokaliteten. *Askeladden* beskriver her tre rundhauger og opplyser at det muligens er funnet et bronsekar på stedet. I 1975 ble en av de tre gravhaugene arkeologisk undersøkt, og det foreligger en knapp innberetning (Sognnes 1975). Ved avdekking av *haug 3* ble det undersøkt en tydelig nedgravning med jord og steinpakning samt et askelag i tilknytning til en flat stein. Det ble ikke funnet gravgods, men nedgravningen med steinpakning og askelag er tolket som rester av en grav. I tillegg ble det avdekket et fåtall bosetningsspor i form av et mulig stolpehull og et ildsted eller kokegrop. Ut fra beskrivelsen synes disse å ha ligget under gravhaugen. I følge lokale informanter skal det i forbindelse med senere terrengarbeider omkring gravhaugene ha blitt påvist det som trolig er kokegroper og stolpehull. Også bygdeboka opplyser at det i forbindelse med anleggelse av en vei på Løland skal være funnet kullholdige strukturer, tolket som spor etter en forhistorisk hustomt (Bergstøl 1957: 28-29).

4.1 LOKALITET ID 239760 OG KULTURMILJØET

Den arkeologiske registreringen ble foretatt i april-mai 2018 (Bueklev 2018). Granskogen ble hogd høsten 2017, og tettstående stubber og hogstavfall begrenset muligheten for sjaktning. I to av de seks sjaktene som ble lagt innenfor lokalitetsavgrensningen ble det avdekket til sammen fire stolpehull beliggende på rekke, en kokegrop og en udefinerbar nedgravning. Stolpehullene framsto tydelig mot undergrunnen, alle med et tverrmål på 20-25 cm. Radiologiske dateringer viste at stolpehull S1 var fra tidsrommet 56-217 e.Kr. og kokegrop S6 fra tidsrommet 258-422 e.Kr, romertid.

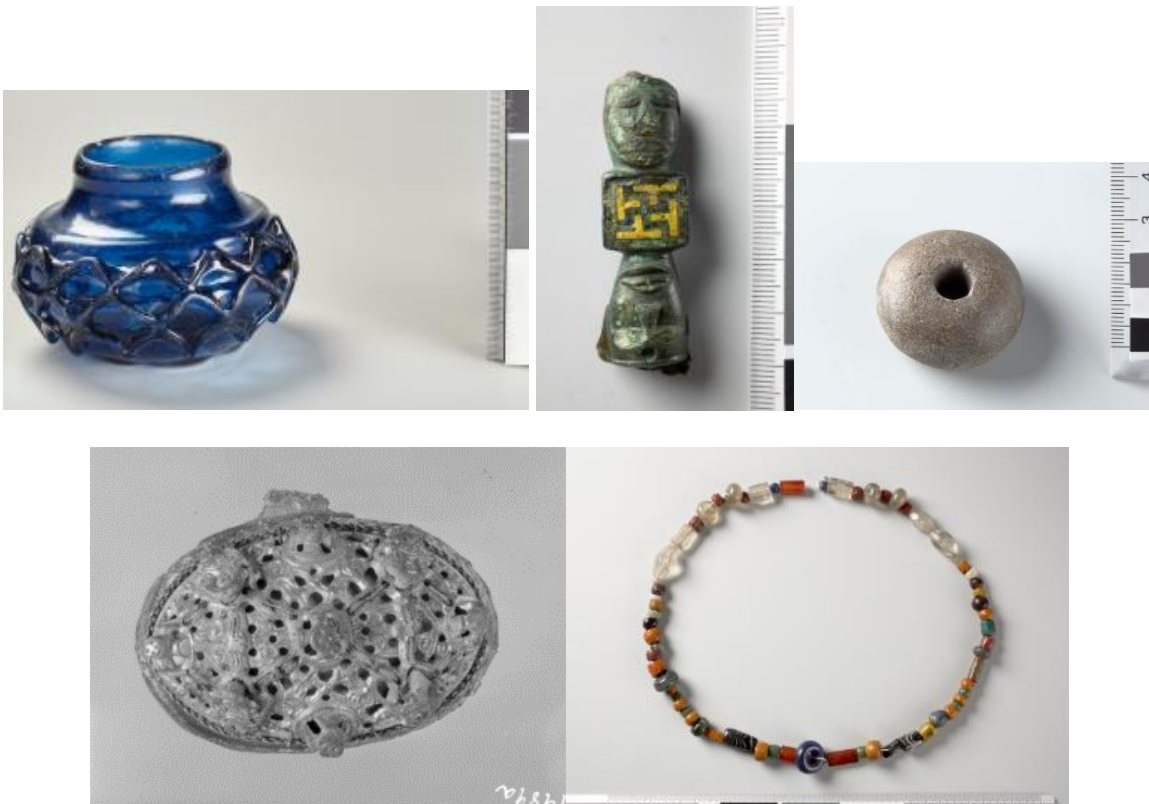
Arealet var ikke tidligere pløyd med traktor, og trærne hadde stått i mer enn 40 år før de ble hogd. Dette gjorde at bevaringsgraden på feltet var god. Det var rimelig å anta at de fire stolpehullene representerte deler av en gårdsbygning fra forhistorisk tid og at lokaliteten representerer deler av en større gårdsbosetning (tun). Ut fra vurderinger av kart i Askeladden og Google Street View kunne det se ut som at et forhistorisk gårdstun har hatt en god beliggenhet, i nær tilknytning til to bergrygger i hhv. nordvest og nordøst, og med utsyn mot øst over det flate partiet Lyngmonan og fram til elva Audna som meandrer ca. 500 meter unna.

Figur 2. Lidar over Løland med id 239760 beliggende mellom to koller. Mot nord. Askeladden 27/6-2018.

Figur 3. Bildet viser det typiske landskapet for området, med en frodig og fulldyrket elveslette med beskyttende bergknauser rundt. Bildet er tatt mot sør, og med bebyggelsen på Løland til høyre i bildet. Dronefoto; Magne Samdal, KHM..

Figur 4 . Tidligere funn fra Løland, fra flere perioder av jernalder. Øverst til venstre; C19362 Blått glasskar, midten øverst; C19364 Menneskefigur av bronse (hank?), øverst til høyre; C19371 Spinneshjul. Nederst til venstre; C19367 Spenne av bronse, nederst til høyre; C19365 Smykke av glassperler. Foto KHM.

4.2 FORHISTORISK GÅRDSBOSETNING, GRAVMINNER OG UTMARKSRESSURSER I AGDER

Fram til rundt 1990 var forskningen på den forhistoriske gårdsbosetningen på Sør- og Østlandet først og fremst basert på gravminner og resultater fra Rogaland og Agder (Østmo 1991). Arkeologiske undersøkelser av boplasser har en lang tradisjon i nettopp Vest-Agder. Arkeologene Helge Gjessing og Sigurd Grieg var tidlig ute med å undersøke spor etter langhus fra eldre jernalder på Lista (Grieg 1934). Tuftene som ble undersøkt var i alle tilfellene synlige på markoverflaten på grunn av de steinfylte veggvollene. Fram til 2. verdenskrig var om lag 15 synlige tufter arkeologisk undersøkt i Agder (Kallhovd og Stylegar 2014:124-125). Senere ble Anders Hagens (1953) undersøkelser på Sosteli i 1947-1949 skjellsettende innenfor norsk arkeologisk forskning. Sosteli er et av landets mest kjente ødegårdsanlegg. Gården lå i en liten fjelldal 400 moh. vest for dagens bosetning i Åseral. Gårdsanlegget er datert til folkevandringstiden, men nyere undersøkelser viser at jorden også var i bruk senere. Prosjektet skilte seg fra de tidligere undersøkelsene ved at det i større grad ble fokusert på den helhetlige gården med elementer som gravhauger, rydningsrøyser, gjerder og åkerreiner, i tillegg til at naturvitenskapelige undersøkelser sto sentralt.

Ca. 25 år senere, på begynnelsen av 1970-tallet, ble de første utgravningene i Norge hvor matjordlaget ble fjernet ved maskinell hjelp gjennomført nær Kristiansand. Ved maskinell flateavdekking ble det påvist spor etter hus på Oddernes kirkegård, Augland og Kongsgård (Rolfsen 1980, 1992). Metoden ble ikke benyttet igjen før på 1990-tallet, da nye utgravninger tok til i Vest-Agder.

Antallet arkeologisk undersøkte forhistoriske gårdsbygninger i Agder er begrenset sammenlignet med kystområdene i de indre deler av Oslofjorden (jf. Gjerpe 2017).

En oversikt over arkeologisk undersøkte gårdsbygninger fra jernalderen i Agder ble for få år siden publisert i *Spor i Setesdalsjord* (Kallhovd og Stylegar 2014). Gjennomgangen viser at storparten av de utgravde lokalitetene i Vest-Agder er fra romertid og folkevandringstid (jf. Kallhovd og Stylegar 2014:125). Det antas at det meste av den dyrkbare jorden har vært ryddet allerede i folkevandringstid (Låg 1999:28).

Når det gjelder gravminner, er det fortsatt Helge Gjessings artikkel fra 1923 i *Norske Bygder* som gir den beste publiserte oversikten over gravmaterialet fra jernalderen i Agder. Arbeidet bygger på de store gravundersøkelsene på 1800-tallet og hans egne utgravninger. Yngre jernalders graver er behandlet senere (Larsen 1978), mens Frans-Arne Stylegar (1999) har gitt en grundig presentasjon av gravene fra Spangereid.

Agder fylke er rikt på gravminner fra den yngste delen av romertid og folkevandringstid, mens det er færre funn fra yngre jernalder; særlig er merovingertiden funnfattig. Perry Rolfsen (1992:46) viser til at det er kjent over 1100 graver fra perioden ca. 325-550 e. Kr. i Agder. Det høye antallet graver og funnrikdommen fra eldre jernalder vitner om et folkerikt Agder som har gitt grunnlag for avanserte samfunnssystemer i denne perioden.

Vest-Agder har mange graver fra folkevandringstid med rikt gravgods av typen importgjenstander, særlig bør gravene fra Lunde på Lista fremheves. De mest fremtredende gravene i indre Agder er fra Snartemo i Hægebostad, hvor særlig praktsverdet fra Snartemo V er kjent (jf. Hougen 1935). I hvert dalføre i Vest-Agder er det graver som skiller seg ut med et spesielt rikt gravgods, og i denne sammenhengen er Bjørn Myhres (1987) arbeider om politiske og økonomiske strukturer på Sørlandet og Vestlandet i folkevandringstiden viktige, der han mener å kunne påvise større redistributive systemer som han definerer som høvdingdømmer. Utgangspunktet for denne tolkningen er fordelingen av de 60 rikeste gravene fra Telemark til Nordfjord, og det legges vekt på fordelingen av importsaker, gull, bronsekar og glass, samt utbredelsen av bygdeborger og nausttufter. Myhre kommer til at området har vært delt inn i 8-9 småriker med interessesfære fra kyst til høyfjell og med størrelse tilsvarende de senere fylkene. Senteret i Vest-Agder legger han til Lista. Frans-Arne Stylegar poengterer at det er mengden funn som peker ut Lista som et befolkningsentrum, men at kvaliteten på funnene tilsier at maktsentra kan pekes ut også en rekke andre steder. Stylegar tar for seg bygdeborger, store gravhauger (tverrmål mer enn 25 m) og kontinentale importfunn og gull, og han finner et mønster med et sentrum i hvert dalføre i Vest-Agder (Stylegar 1999; 2002).

Det har vært diskutert i hvor stor grad grunnlaget for senterdannelsene i indre deler av Vest-Agder har vært å finne i varer fra utmarka og fjellet, ettersom den begrensede dyrkamarka neppe har kunnet gi tilstrekkelig økonomisk overskudd. Det er et vanlig trekk at sentrene

ligger i gode jordbruksområder med nær kontakt til utkantbosetning med rike utmarksressurser. I tillegg kommer sentral plassering langs viktige ferdselsårer; eksempelvis er Snartemos beliggenhet langs gamle ferdselsveier trukket frem som en forklaringsmodell (f. eks. Stylegar 1998). Det virker sannsynlig at utnyttelsen av ressursene i utmarka har gitt det økonomiske grunnlaget for senterdannelser lengre nede i bygdene (Larsen 2003), og nettopp utmarksnæringenes betydning for forståelsen av maktsentra og konsentrasjoner av importfunn er et aktuelt tema i nyere forskning (Larsen og Rundberget 2009; 2014).

5 PRAKTISK GJENNOMFØRING AV FELTARBEIDET

5.1 PROBLEMSTILLINGER OG PRIORITERINGER

Forskningen omkring gårdsbosetning i forhistorisk tid har i stor grad vært preget av kartlegging av bosetningsutviklingen og å utvikle en huskronologi, samt å belyse det forhistoriske tunets struktur og organisering. Siden de registrerte stolpehullene lå på rekke, ble de antatt å representere en forhistorisk gårdsbygning, og videre at kokegropen kan ha hatt sammenheng med bebyggelsen ettersom også denne var datert til eldre jernalder. Det var ønskelig å identifisere og definere ulike typer bygninger og gårdsnære aktiviteter, samt organisering og datering av gårdstun. Det var også ønskelig å få tatt ut prøver til datering av et representativt antall fornminner, for å sette lokaliteten inn i en større kulturhistorisk kontekst. Resultatene fra undersøkelsen må ses i sammenheng med gravminnene og bosetningssporene som er undersøkt på det tilgrensende jordet, kun 20 meter mot sør (Sognnes 1978). Resultatene vil kunne bidra til å gi et lite innblikk i bruken av området i forhistorisk tid, og avklare hvilke aktiviteter som har funnet sted. På et overordnet nivå vil undersøkelsen bidra til å belyse den forhistoriske bosetningen og utviklingen av gården både i et regionalt og i et overregionalt perspektiv.

5.2 METODE OG DOKUMENTASJON

Undersøkelsen ble utført ved maskinell flateavdekking, med utgangspunkt i den registrerte stolperekken i nordøstre del av lokaliteten. Det ble anvendt en 16 tonns gravemaskin med pusseskuffe. Størrelsen på maskinen passet godt til denne typen lokalitet med lite stein i undergrunnen og spredte funn av kulturminner. Det var følgelig mulig å åpne store områder på kort tid.

Stubber ble fortløpende dratt opp med roten, lagt i hauger, og kjørt bort med jevne mellomrom. Undergrunnen ble finrenset med krafse og graveskje underveis, og alle strukturer og nedgravninger ble markert og nummerert, og deretter målt inn fortløpende.

Et utvalg av strukturene tilknyttet klare hus, ulike grupperinger av kokegroper, lag og nedgravninger som kunne tolkes som mulige graver ble undersøkt og snittet, tegnet og fotografert i plan og profil. Hver enkelt struktur som ble snittet ble beskrevet på et eget skjema. Alle prøver, funn og snitt/profiler ble også nummerert og innmålt. Det ble tatt ut kullprøver for radiologisk datering fra 106 av de snittede strukturene. Av disse ble 21 prøver vedartsbestemt og radiologisk datert. Fra stolpehull i definerte hus ble det tatt ut jordprøver som under etterarbeid ble flottert for både makrofossiler og kull.

Det ble brukt et digitalt speilreflekskamera og bildene ble lagt inn i KHM's fotobase under Cf553606. Funn og prøver er katalogisert under C62080.

Innmålingen i felt ble utført av feltassistenten Nora Hansen. Innmålingen var problemfri med hensyn til gode siktlinjer og målevinkler. Det ble målt inn arkeologiske strukturer, funn, profilsnitt og prøveuttak, i tillegg til feltgrenser, jordprofiler, steiner, markerte endringer i undergrunnen samt moderne grøfter og forstyrrelser.

Det ble brukt en Trimble R6 GPS med CPOS-nøyaktighet ved innmåling på den enkelte lokalitet. Dokumentasjonssystemet Intrasis ble brukt til behandling og analyse av innmålte enheter i felt. Til videre databearbeiding, analyse og publisering av GIS-data ble ESRI's ArcMap 10 benyttet. Dataflyten fra GPS til Intrasis-programvaren skjer ved at målepunktene lagres som Trimble RAW-filer på måleboka, en Trimble TSC3. Her blir de konvertert til Intrasisformat før eksport inn i respektive Intrasis prosjektbase på bærbar PC. Videre bearbeiding og analyse av data gjennomføres i Intrasis og ESRI's ArcMap 10.

Alle kartdata er satt i koordinatsystem UTM/WGS84 sone 33N, og lagret i ESRI geodatabaseformat ved avlevering til Dokumentasjonsseksjonen ved KHM. I tillegg blir Intrasisprosjektet avlevert til samme enhet for lagring og eventuell distribusjon.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Lokaliteten var avgrenset til ca. 3 200 m² inkl. sikringszone. Bosetningen lå på en slakt skrånende flate langs østsiden av Lølandsvegen og rett nord for hovedbebyggelsen på Løland. Under fylkeskommunes registrering ble det i to av seks sjakter avdekket fire stolpehull beliggende på rekke, en kokegrop og en undefinerbar nedgravning. Stolpehullene framsto tydelig mot undergrunnen, alle med et tverrmål på 20-25 cm. Radiologiske dateringer viste at et stolpehull var fra tidsrommet 56-217 e.Kr. og en kokegrop var fra tidsrommet 258-422 e.Kr, romertid.

Den maskinelle avdekkingen startet i den nordøstlige delen av flaten, med utgangspunkt i fylkeskommunens innmålinger, topografiske forhold og logistikk med tanke på den store mengden stubber. Avdekkingen gikk fort til tross for fjerning av stubber og røtter. Undergrunnen var tørr, sandholdig og godt drenert, og ettersom stubbene ble hugget året før, hadde også røttene tørket inn. Stubbene ble fjernet med gravemaskin uten å ødelegge undergrunnen, og pløyelaget var tynt og tok kort tid å fjerne. Det viste seg at det har foregått gravearbeid her i moderne tid, slik at deler av lokaliteten var forstyrret (N del av hus 1). I tillegg krysset en vannledning fra 1950-tallet feltet i hele dets lengderetning.

Undergrunnen i dette området besto av tørr, finkornet gulbrun sand og grus i toppen, med mer grågul siltholdig sand nedover i lagene. Her var det tettpakket med nedgravninger, og disse avtegnet seg tydelig mot undergrunnen. Konturene av hus 1 avtegnet seg klart allerede første dag av avdekkingen, et langhus med tydelige og godt bevarte veggstolper og vegggrøfter på begge langsiden av huset, beliggende i N-S retning.

I den vestlige delen av feltet skiftet undergrunnen karakter. Den var preget av hardpakket rødbrun morene, og her var matjordlaget ikke mer enn 40 cm tykt. I dette området ble det gjort få funn av strukturer, bortsett fra kraftig brente avtrykk av det som ble tolket som vegggrøftene til et nedbrent hus (hus 4). Det ble i felt tolket til å være av en yngre type enn de stolpebygde husene, kanskje en laftet bygning. Huset lå rett vest for hus 1, i N-S retning, og har overlappet den vestlige vegggrøften til hus 1 i den sørlige siden av huset.

I sørvest ble undergrunnen igjen mer sand- og siltholdig, og den opprinnelige bosetningsflaten skråner slakt mot sør og vest. Her var matjordslaget opp mot en meter tykt. I dette området ble det dokumentert både godt bevarte ardspor og et forhistorisk dyrkningslag, med kokegroper i toppen.

Den sør- og østlige delen av feltet var mer kaotisk, med flere nedgravninger av ulike typer, kokegroper og stolpehull om hverandre, og svært vanskelig å få oversikt over. Det ble under opprensing og fingraving dokumentert et tredje hus her, hus 3, vest for og mer eller mindre parallelt med hus 2. Det har også vært et treskipet langhus, men kun den vestlige siden av huset var bevart. Huset ble datert til romertid.

Helt i sør dukker det opp en ny vegggrøft, rett sør for hus 1, beliggende NNØ-SSV. Denne ble først tolket som en mulig vei eller et tråkk, men det viste seg at det var den nordlige vegggrøften tilhørende nok et langhus (hus 2). Dette huset avtegnet seg også tydelig mot undergrunnen, med parallelle takbærende stolper og sentralildsted, men det manglet den sørlige vegggrøften. Hus 2 lå helt i utkanten av feltet mot sør, og vegggrøften har trolig blitt pløyd vekk under utvidelsen av dyrkningsflaten i moderne tid.

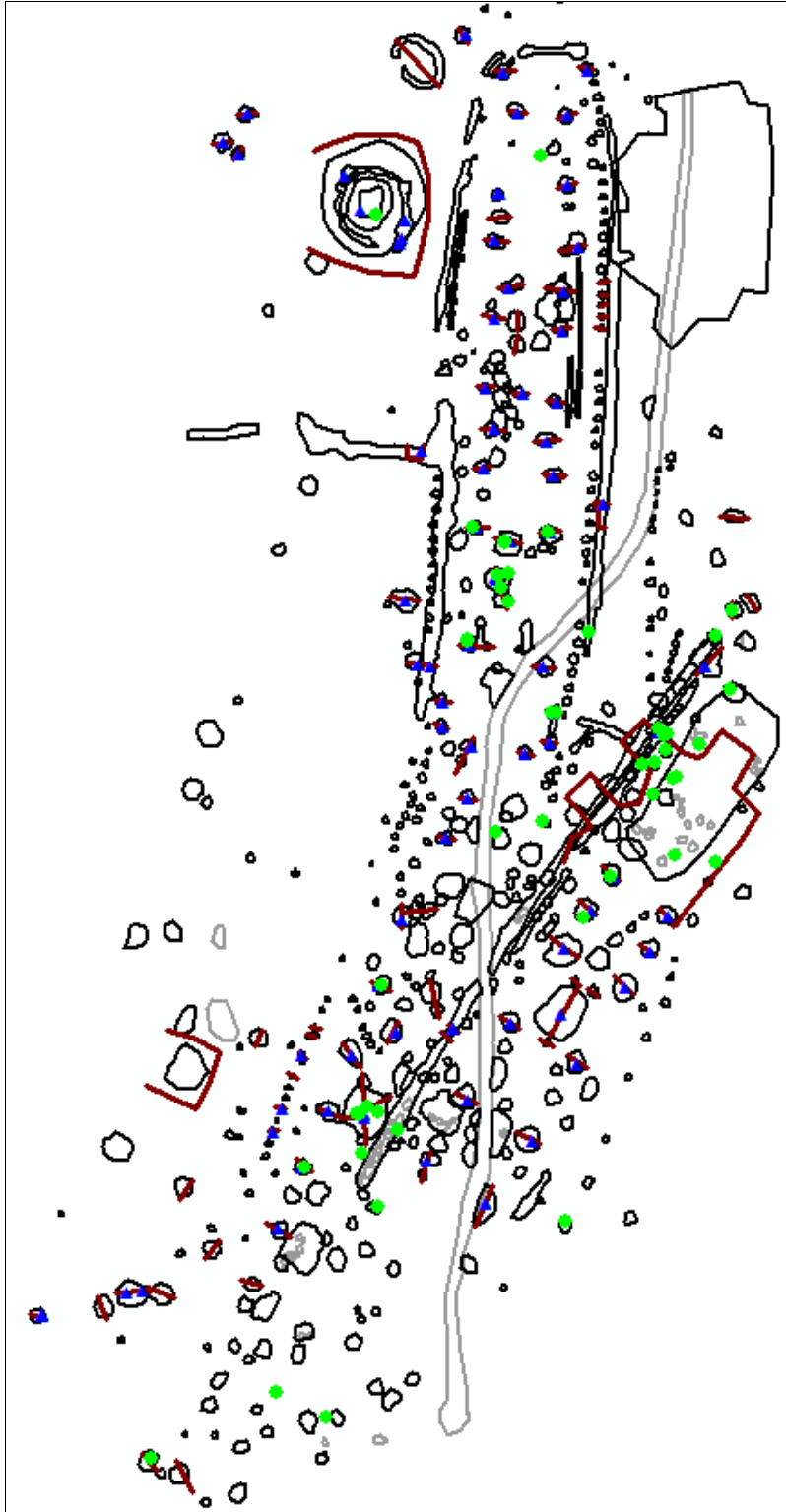
Da vi var ferdig med avdekkingen av hele feltet mot sør, ble det besluttet å åpne opp noen flere meter i nord for å se om vi kunne dokumentere den manglende delen av hus 1 i nord. Dette viste seg å være en vellykket beslutning, og huset ble avdekket i sin helhet.

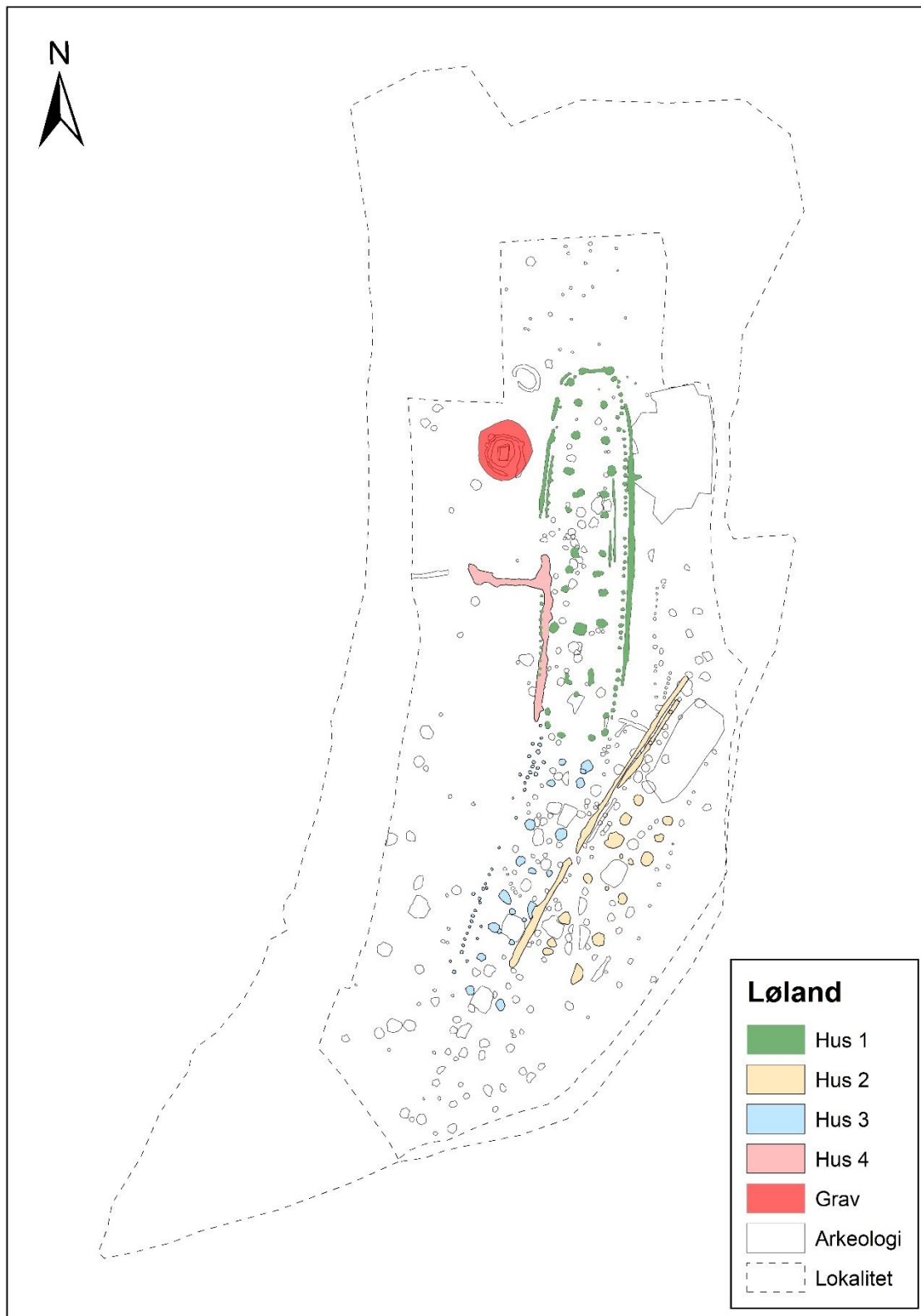
Figur 5. Lokaliteten før flateavdekking, dekket av stubber tett i tett. Til høyre Nora Hansen og Hayriye Özkan etter at de første stubbene er fjernet med gravemaskin. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Figur 6. Allerede første dagen dukket konturene av et treskipet langhus opp (hus 1). Det hadde tydelige vegggrøfter og veggstolper. Dronefoto; Magne Samdal, KHM.

Figur 7. Grovkisse av de innmålte strukturene på Løland til bruk i felt, med prøveuttak i grønt og profil-snitt i blått. Øverst ser vi hus 1 i feltets lengderetning, med den spiralformede strukturen A124/A4458 (mulig grav) vest for huset helt i nord. Hus 4 ligger rett sør for A4458, og overlapper den vestlige vegggrøfta på hus 1. Hus 2 ligger i NNØ-SSV retning, rett sør for hus 1, og veggstolpene på hus 3 avtegner seg vest for hus 2. Innmåling og illustrasjon; Nora Hansen, KHM.

Figur 8. Kartet viser mulig grav og de tre stolpebygde husenes beliggenhet i forhold til hverandre, alle treskipede langhus. Deler av hus 4 overlapper hus 1. Illustrasjon; Magne Samdal, KHM.

5.4 KILDEKRITISKE PROBLEMER

Undersøkelsen ble utført ved maskinell flateavdekking. Ettersom det var mange stubber på feltet, var det en logistisk utfordring å avdekke, fjerne stubber, og få kjørt dem bort uten å forstyrre utgravningsfeltet. Arbeidet var derfor mer tidkrevende enn tradisjonell avdekking i dyrket mark, og det krevde god planlegging. Det var veldig varmt, sterk sol og fint vær under hele perioden. Dette førte til at undergrunnen tørket ut og det ble vanskelig å se strukturene. Undergrunnen var sandholdig og tørr, men fukt i løpet av natta gjorde det enklere å se på begynnelsen av dagen.

Det ble avdekket et nesten dobbelt så stort areal, og det framkom et langt større antall strukturer under avdekkingen enn det som var beregnet i prosjektplanen. Dette medførte et stort tidspress og behov for strenge prioriteringer. De undersøkte og analyserte strukturene utgjør kun en liten andel av det totale antallet. Til tross for dette minsker det ikke sikkerheten i tolkningene rundt funksjon og alder på de påviste kontekstene.

Det er knyttet kildekritiske aspekter til radiologisk datering av materiale fra fyllmasser i stolpehull. Det er sjeldent bevart trekull som sikkert kan knyttes til selve stolpen som har stått i nedgravningen. Det er ofte uvisst om trekullet stammer fra ulike aktiviteter under husets brukstid, om det er fra gjennomgravning av eldre lag i forbindelse med oppføring av huset, eller om det kan ha tilkommet nedgravningen da stolpa ble fjernet eller råtnet bort. Det ble derfor prioritert å datere flere prøver fra det enkelte hus på Løland, og resultatene ga svært sammenfallende dateringer fra hvert enkelt hus.

6 UTGRAVNINGSRISULTATER

Utgravningen ga funn av fire hus; tre treskipede langhus med jordgravde stolper, datert til romertid, og vegggrøfter fra et fjerde og noe yngre hus, datert til folkevandringstid. Videre ble det undersøkt et forhistorisk dyrkningslag og ardspon datert til yngre bronsealder, en spiralformet struktur som er tolket som en mulig grav fra yngre steinalder, samt flere kokegroper og ildsteder fra jernalder. Etter at avdekking og den første dokumentasjonen i felt var gjort, ble det i samråd med prosjektleder prioritert å legge hovedvekten på å undersøke alle husene, den mulige graven, og utvalgte kokegroper og nedgravninger spredt på lokaliteten.

6.1 LANGHUS

Langhus var den rådende bygningsformen i skandinavisk bosetning fra neolitikum til vikingtid. Langhusene var konstruert ved hjelp av et reisverk av jordgravde stolper som holdt taket oppe. I yngre steinalder og eldre bronsealder var den vanligste typen toskipete hus der taket ble støttet av en rekke med stolper langs husets midtakse. I eldre bronsealder skjedde det en endring mot treskipete hus, som så ble nærmest enerådende gjennom eldre jernalder. Treskipete langhus hadde to rekker med takbærende stolper omgitt av en veggkonstruksjon. De takbærende stolpene var vanligvis arrangert parvis i grunder, antagelig forbundet med en tverrliggende bjelke. Veggene kan i enkelte tilfeller gjenfinnes i form av veggstolper og/eller vegggrøfter. Vegggrøfter kan være dannet av selve veggen, enten under en flettverksvegg eller som base for en syllstokk som har holdt veggen oppe, men grøftene kan også være resultat av takdrypp eller intensjonell drenering rundt huset.

De eldste treskipete husene var som regel store bygninger uten fjøs inkorporert i huset. I yngre bronsealder ble de typiske husene mindre, trolig tilpasset mindre familieenheter, og husene kombinerte boligdel med fjøs/økonomidel. I overgangen til romertid ble byggeskikken mer variert med en tendens mot større bygninger, flere inngangspartier og større funksjonsinndeling. Rominndeling indikeres vanligvis av ulik avstand mellom stolpeparene, og boligdelen tolkes ofte som den delen med størst rom og ildsteder.

6.2 KOKEGROPER OG ILDSTEDER

Kokegroper og ildsteder kan være vanskelig å skille fra hverandre, spesielt hvis strukturene er dårlig bevart. Generelt har kokegroperne en klarere lagdeling i profil med en ytre kullrand og forholdsvis mye skjørbrent stein i fyllmassene. Kokegroper er påvist i mange ulike kontekster, både som enkeltliggende strukturer og i større eller mindre ansamlinger. Dateringer viser at kokegroper var vanligst i eldre jernalder, men det finnes eksempler fra en lang periode både før og etter dette. Bruken av kokegroper er omdiskutert og kan ha variert ut fra konteksten. Kokegroperne kan ha hatt flere funksjoner, men vanligvis knyttes de til tørrkoking av mat.

6.3 GRØFTER

Grøftlignende strukturer kan være rester etter en hel del ulike aktiviteter. Intensjonelt nedgravde grøfter omfatter blant annet dreneringsgrøfter, vegggrøfter til bygninger eller fotgrøfter rundt gravminner. En fotgrøft er ofte det eneste bevarte spor av et nedpløyd gravminne, der grøfta utgjør en ytre markering. I bunnen av slike grøfter er det ofte naturlig akkumulerte masser som har tilkommet ved at grøfta har stått åpen over lengre tid.

6.4 STRUKTURER OG KONTEKSTER

6.4.1 LANGHUS 1

Hus 1 lå orientert nord-sør på nordre del av lokaliteten. Huset er et mer eller mindre intakt treskipet langhus med bevarte veggstolper og vegggrøfter langs begge langsider. Det er noe forstyrret i den indre delen i nord. Huset er rundt 31 meter langt og 8 meter bredt på det bredeste, målt fra utsiden av vegggrøft. Bygningens midtskip og veggkonstruksjon hadde en svak konveks form som smalnet av mot begge ender, og her er bredden rundt 4,5 meter. Det har hatt 13 par takbærende midtstolper (grinder), hvorav minst to av stolpene har vært skiftet ut. I tillegg var det 65 veggstolper, men flere slike manglet åpenbart i deler av den vestre langsiden av huset. I begge ender av huset var gavl-/hjørnestolper trukket ut mot den antatte veggbredden, trolig for å skape større, åpne rom inne i bygningen.

Enkelte steder er det dokumentert sannsynlige inngangspartier, blant annet i et parti midt på den vestre langsiden av huset. Her er det tilsynelatende to sett med stolpepar som er trukket noe inn i bygningen, og som er tolket som inngangsstolper. Utenfor veggen, på høyde med det søndre av de to stolpeparene, avtegnet det seg en ca. 6 meter lang mørkere stripe vinkelrett på langveggen. Dette kan være slitasje i undergrunnen etter et tråkk utenfor inngangspartiet. Det er imidlertid også mulig at denne strukturen inngår som del av en bygning fra en annen fase (se beskrivelse av hus 4 under). Også i østveggen i den nordlige delen av huset er et par stolpehull trukket inn, og det er rimelig å tolke også dette som et inngangsparti.

Inne i husområdet lå det fire kokegroper som ser ut til å være en del av bygningskonteksten. To av kokegroperne ble radiologisk datert til romertid. Dette samsvarer med de

øvrigte dateringene av fire stolpehull fra huset, som alle var fra romertid. De to daterte kokegropene lå i den sørlige delen av huset.

Alle stolpehullene tilknyttet bygningen var forholdsvis dype, med flat, spiss eller avrundet bunn og skrå til loddrette sider i profil. Fyllmassene besto generelt av mørk brun til gråbrun, humusholdig sand, og i enkelte tilfeller iblandet leire. En del av stolpehullene hadde tydelig stolpeavtrykk, hovedsakelig bestående av mørk, mer humusholdig sand omgitt av lysere masser i selve nedgravningen. Stolpeavtrykkene var mellom 13 og 20 cm brede og fra 8 til 30 cm dype, generelt med avrundet bunn og nærmest loddrette sider.

Totalt 65 veggstolper var bevart, men trolig har det opprinnelige antallet vært større, da vestre langvegg var forstyrret av vegggrøfta til hus 4. Avstanden mellom veggstolpene varierte mellom 1,1 og 1,5 meter.

Figur 9. Vegggrøft og veggstolper i langhus 1 under avdekking (venstre) og ferdig renset (høyre).
Foto; Birgitte Bjørkli og Matilde Arnli, KHM.

Form	Treskipet
Lengde (meter)	31,0
Bredde (meter)	8,0
Grindbredde (meter)	2,8-3,3
Stolpedybde (meter)	0,2-0,5
Veggkonstruksjon	Veggstolper og veggvoll
Orientering	N-S
Datering	Romertid

Tabell 2. Sammenfatning av langhus 1.

Figur 10. Kartet viser hus 1, et treskipet langhus. Illustrasjon; Magne Samdal, KHM.

*Figur 11. Langhus 1 etter rensing og snitting av takbærende stolper innenfor den veldefinerte ytre avgrensningen. Øverste bilde viser huset mot sør, nederste bilde viser huset mot nord.
Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.*

De naturvitenskapelige analysene fra strukturer tilknyttet hus 1 er sammenfattet i tabell 3 under. Fra stolpehullene ble det datert kull fra furu, og det er rimelig å anta at furu har vært et egnet treslag å benytte til takbærende stolper. Kullet fra stolpehullene er tatt fra stolpeavtrykkene, og trolig fra selve stolpen. De to kokegropene ble datert på bjørk med lav egenalder.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15250	A1528	PK6896 (13)	Kokegrop	Betula	1665 ± 30	255–430 e.Kr
15251	A1505	PK6894 (14)	Kokegrop	Betula	1690 ± 30	255–420 e.Kr
15252	A6088	PK6878 (15)	Takbærende stolpe	Pinus	1735 ± 40	210–405 e.Kr
15253	A306	PK6879 (16)	Takbærende stolpe	Pinus	1820 ± 30	85–325 e.Kr
15254	A2350	PK6904 (17)	Takbærende stolpe	Pinus	1795 ± 30	130–330 e.Kr
15255	A2143	PK6903 (18)	Takbærende stolpe	Pinus	1830 ± 35	80–320 e.Kr

Tabell 3. Dateringer fra langhus 1. Kull fra fire stolpehull og to kokegropen ble datert til romertid.

6.4.2 LANGHUS 2

Hus 2 lå orientert NNØ-SSV rett sør for hus 1, i den sørlige delen av feltet. Bygningen besto av 10-12 takbærende grunder. Flere faser med bebyggelse på stedet gjør det vanskelig å avgjøre antallet sikkert. Trolig mangler flere stolpehull i den nordøstlige delen av huset. Her var det yngre forstyrrelser blant annet i form av rydningsstein, samt at vegggrøfta som tilhører huset strakk seg lenger i nordøstlig retning. Den bevarte delen av huset er rundt 30 meter langt og 8,5 meter på det bredeste, inkludert vegggrøft. Bygningens midtskip og veggkonstruksjon hadde en mer eller mindre rett form, og smalnet så vidt av mot begge ender, og her er bredden rundt 7,5 meter. Det var bevart 10-12 par takbærende midtstolper (grunder), hvorav i alle fall en av stolpene har vært skiftet ut. I den sørvestlige enden av huset var det gavl-/hjørnestolper trukket ut mot antatt veggbredde. Bygningens midtskip og veggkonstruksjon hadde en svak konveks form som smalnet av mot begge ender.

Inne i husområdet lå det et stort sentralildsted i form av en kokegrop. I midtskipet var det tre små mulige stolpehull, to mot NNØ og ett mot SSV, som kan ha hatt tilknytning til kokegropa. De kan representere en skjering, dvs. et stativ til å henge gryter eller kokekar over ildstedet.

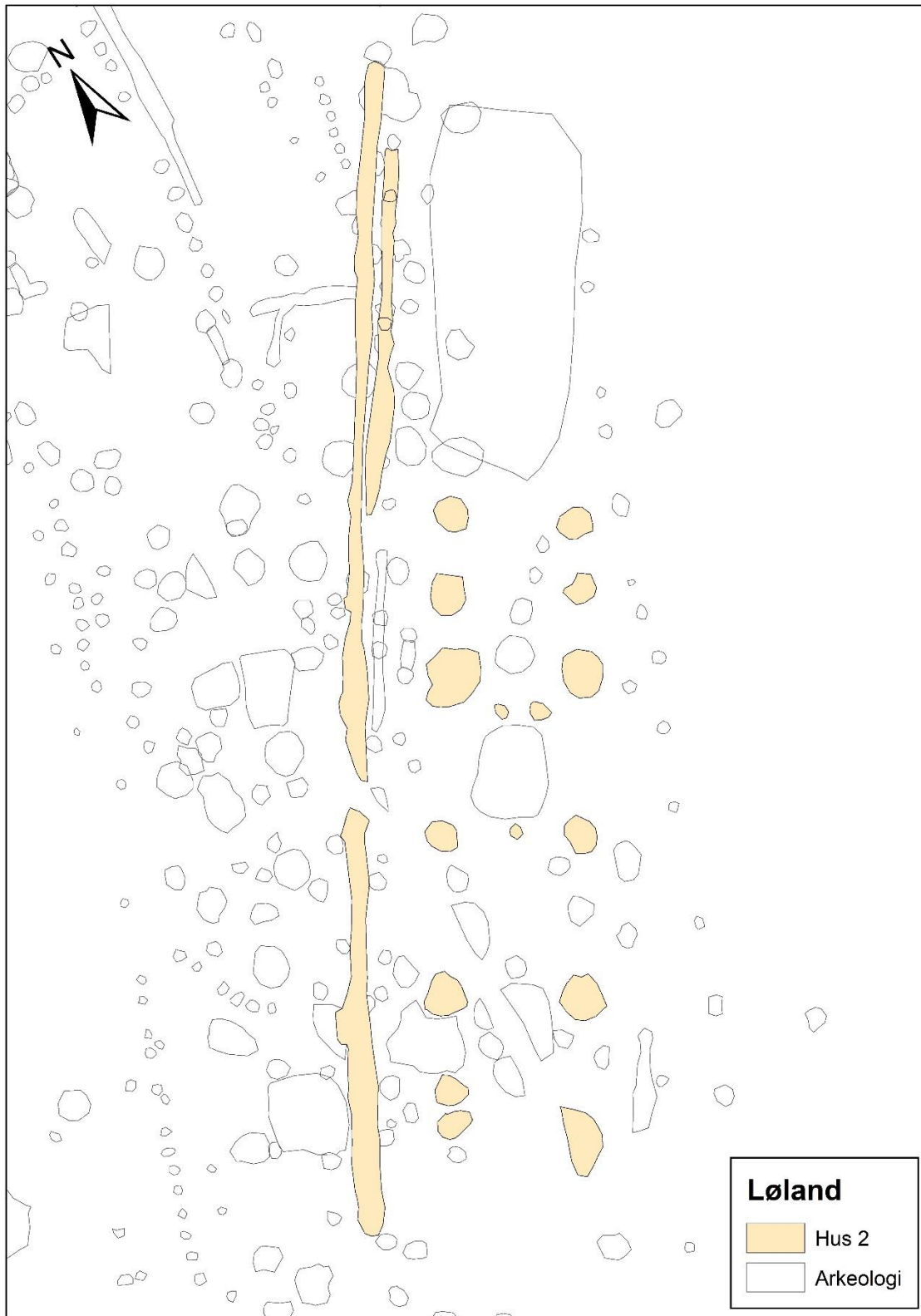
Huset var avgrenset av en 30 meter lang vegggrøft i den nordre langsiden. Her ble det også avdekket to parallelle vegggrøfter. Det er uvisst om grøftene representerer en annen fase av bosetningen på stedet, eller om de er spor etter utskifting eller forsterking av konstruksjonen i form av en «hjelpesvegg». I forbindelse med vegggrøfta ble det dokumentert 19 små veggstolper. Disse var 15-20 cm brede, og rundt 10 cm dype. Stolpehullene er tolket som mulige rester av indre støttestolper, konstruksjoner eller skillevegger i huset. Den SSV avslutningen av vegggrøfta var forsterket av tilslått stein (ca. 1,5-2,0 meter), og det kan se ut som om huset har hatt et steinfundament i denne delen. Her ble det observert flere steiner i undergrunnen enn på resten av feltet. Det er rimelig å tolke steinfundamentet som en del av bygningskonteksten. Kokegropa lå i den sørlige delen av huset, og nærmest midt i huset. I dette området er det også dokumentert flere små stolpehull, som kan ha fungert som støttestolper til romskiller eller lignende i forbindelse med matlagingsområdet eller andre innendørs aktiviteter. I de fleste tilfellene var strukturene forskjøvet i forhold til husets midtlinje og tidvis plassert tett innpå de takbærende grindene. Det er derfor vanskelig å avgjøre hvilke, om noen, som faktisk har tilhørt bygningen og hvilke som har tilhørt eldre eller yngre kontekster. I den SSØ langsiden mangler huset både vegggrøft og veggstolper. Her består undergrunnen av løs sand, og terrenget heller kraftig ned i utkanten av lokalitetsflaten. Det har i tillegg vært gjort arbeider i nyere tid for å dyrke på naboeiendommen mot sør, hvilket kan være noe av grunnen til at deler av huset her ikke lot seg påvise. Det ble ikke påvist noen sikre inngangspartier.

Alle stolpehullene tilknyttet bygningen var forholdsvis dype og klart markert mot undergrunnen. Nedgravningene hadde avrundet bunn og skrå til loddrette sider i profil. Fyllmassene besto generelt av mørk brun til gråbrun, humusholdig sand med trekullbiter. Det var minimalt med skoningsstein.

Form	Treskipet
Lengde (meter)	30,0
Bredde (meter)	7,5-8,5
Grindbredde (meter)	2,5-2,8
Stolpedybde (meter)	0,3-0,6
Veggkonstruksjon	Vegggrøft og mulige veggstolper
Orientering	NØ-SV
Datering	Romertid

Tabell 4. Sammenfatning av langhus 2.

Figur 12. Kartet viser hus 2, et treskipet langhus. Illustrasjon; Magne Samdal, KHM.

Figur 13. Øverst: Langhus 2 ferdig avdekket. Nederst til venstre nærbilde av veggrøften i den NV langsiden av huset (mot NNØ), og til høyre steinsatt avslutning av veggrøften SSV). Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Figur 14. Langhus 2 etter rensing og snitting av takbærende stolper innenfor den veldefinerte ytre avgrensningen i husets NNV langside. Øverste bilde viser huset mot SSV, nederste bilde viser huset mot NNØ. Foto; Odd Ingjer og Matilde Arnli, KHM.

De naturvitenskapelige analysene fra strukturer tilknyttet langhus 2 er sammenfattet i tabell 4 under. Trekull fra fire stolpehull og ett ildsted ble radiologisk datert til romertid. I likhet med langhus 1 er også det daterte kullet fra stolpehull i langhus 2 av furu. Ildstedet i huset ble datert på hassel med lav egenalder.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder, 2 sigma
15243	A3636	PK6738 (6)	Sentralt ildsted hus 2	Corylus	1570 ± 40	400–575 e.Kr
15244	A3549	PK6736 (7)	Takbærende stolpe hus 2	Pinus	1700 ± 35	250–410 e.Kr
15245	A3524	PK6776 (8)	Takbærende stolpe hus 2	Pinus	1720 ± 35	240–400 e.Kr
15246	A3672	PK6744 (9)	Takbærende stolpe hus 2	Pinus	1710 ± 35	255–535 e.Kr
15247	A3617	PK6739 (10)	Takbærende stolpe hus 2	Pinus	1660 ± 35	245–405 e.Kr

Tabell 4. Radiologiske dateringer fra Hus 2. Trekull fra fire stolpehull og ett ildsted ble datert til romertid.

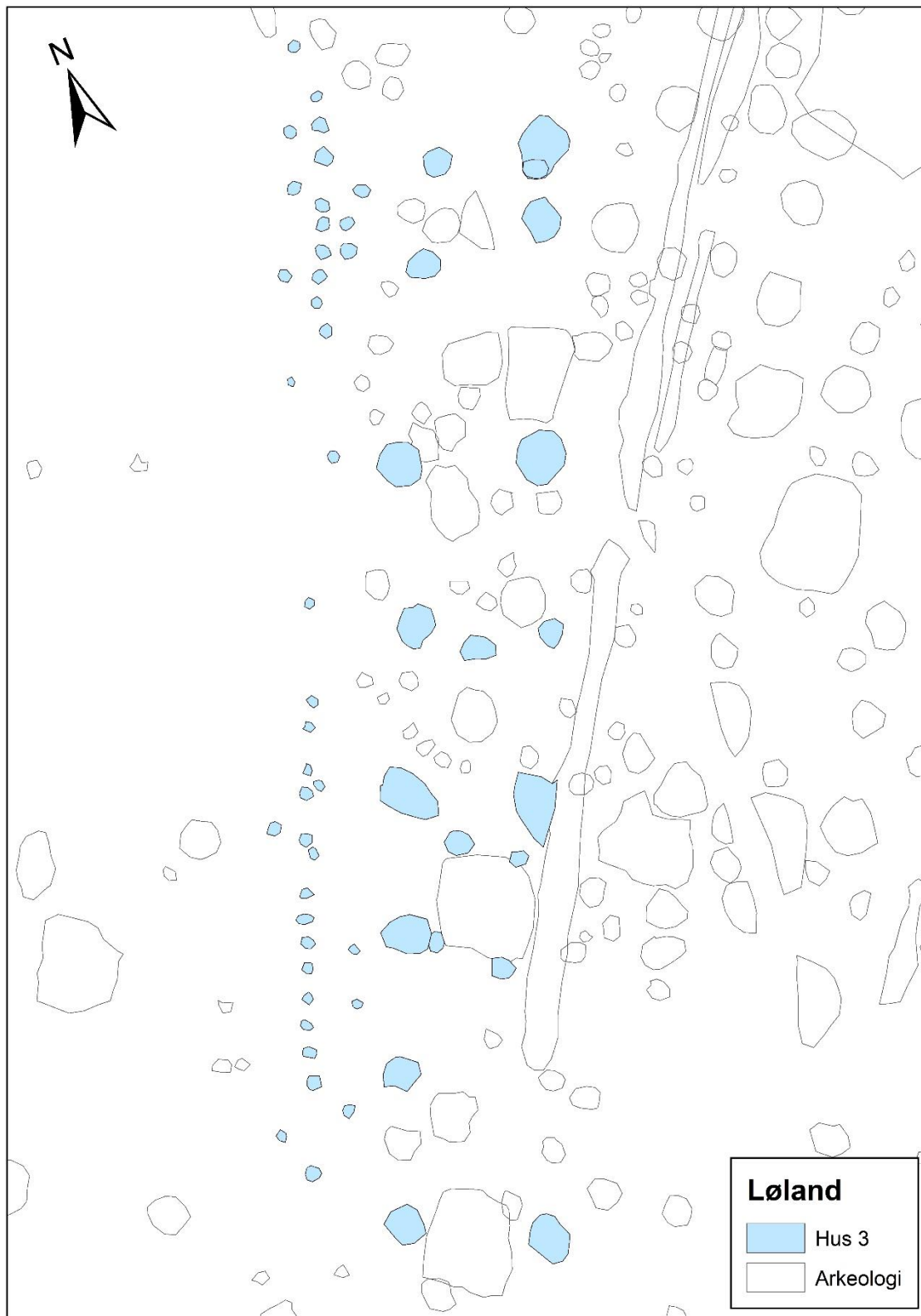
6.4.3 LANGHUS 3

I utgangspunktet ble Hus 3 i felt tolket til å være treskipet, og dermed en eldre bygning enn de ovenfor beskrevne treskipede husene. Det ble sendt inn prøver fra ett ildsted, to takbærende stolper, og to veggstolper, som alle viste romertid. Det ble imidlertid observert og dokumentert en stolperekke som lå mer eller mindre parallelt med den nordlige vegg til langhus 2, i et område som var mer uoversiktlig enn de øvrige husområdene, med flere nedgravninger, stolper og forstyrrelser. Denne stolperekka ble i ettertid tolket som en mulig sammenhengende stolperekke som inngår i et treskipet langhus fra romertid.

Det var 26 veggstolper bevart. Trolig har det opprinnelige antallet vært 27-28, da stolperekka mot vest var forstyrret av en antatt yngre nedgravning i den nordlige delen av huset. Avstanden mellom veggstolpene var rundt 1,0 meter.

Form	Treskipet
Lengde (meter)	25
Bredde (meter)	5,3-5,5
Stolpefagdybde (meter)	1,2-2,6 (2)
Veggkonstruksjon	Veggstolper
Orientering	NNØ-SSV
Datering	Romertid

Tabell 5. Sammenfatning av langhus 3.

Figur 15. Kartet viser hus 3, tolket som et treskipet langhus. Illustrasjon; Magne Samdal, KHM.

Figur 16. Langhus 3 etter markering av den vestlige rekka med veggstolper, øverst mot NNØ og nederst mot SSV. Rekken med veggstolper ble i felt tolket som et mulig eldre, og toskipet langhus. På det øverste bildet skimtes takbærende stolper (før snitting) til høyre for veggstolpene, på det nederste bildet til venstre for veggstolpene. Foto; Odd Ingjer og Matilde Arnli, KHM.

De naturvitenskapelige analysene fra strukturer tilknyttet langhus 3 er sammenfattet i tabell 6 under. Trekull fra fire stolpehull og ett ildsted ble radiologisk datert til romertid. Det daterte kullet fra stolpehullene er av furu, eik, hassel og poppel. Ildstedet ble datert på furu.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15240	A5350	PK7017 (3)	Veggstolpe hus 3	Pinus	1825 ± 35	85–320 e.Kr
15241	A5410	PK7015 (4)	Veggstolpe hus 3	Quercus	2000 ± 35	95 f.Kr. – 80 e.Kr
15256	A4951	PK6908 (19)	Takbærende stolpe hus 3	Populus	1725 ± 35	235–395 e.Kr
15257	A5148	PK678 (20)	Takbærende stolpe hus 3	Corylus	1725 ± 30	240–390 e.Kr
15258	A5020	PK6777 (21)	Kokegrop hus 3	Pinus	1910 ± 30	20–210 e.Kr

Tabell 6. Radiologiske dateringer fra Hus 3. Trekull fra fire stolpehull og ett ildsted ble datert til romertid.

6.4.4 Hus 4

Hus 4 er tolket som den østre delen av en bygning, muligens et langhus. Det ble dokumentert en markert, ca. 12-13 meter lang grøft som var orientert nord-sør. Denne er tolket som en vegggrøft som trolig utgjør den østre langsiden av bygningen. I tillegg ble det avdekket en ca. 6 meter lang (vegg)grøft som gikk vinkelrett på langsiden i den nordre delen av huset. Det er imidlertid også en viss mulighet for at grøfta som går øst-vest skal ses i sammenheng med inngangspartiet i langhus 2 (jf. beskrivelse og figur 10 over). Restene av huset og området rundt viser at det har vært utsatt for en kraftig brann, og det er sannsynlig at hele huset har brent ned. Huset lå i kanten av utgravningsfeltet, og kun den østre delen av bygningen ble avdekket. Det er derfor vanskelig å si om huset har hatt nedgravde midtstolper. Videre er det uvisst hvorvidt grøfta er spor etter selve veggen i form av en nedgravd syllstokk eller om det er en dreneringsgrøft langs husets yttervegg. Trolig er kun under halvparten av huset bevart og det er derfor ikke mulig å si noe om en eventuell funksjonsinndeling av bygningen. Kull fra den lengste grøfta ble radiologisk datert til folkevandringstid (420 - 595 e.Kr).

Figur 17. Hus 4 består av en vegggrøft og en mulig skillevegg/yttervegg, som framsto som kraftig brent. Øverst ser vi huset under avdekking, sett mot sør, og nederst til venstre husets beliggenhet vest for hus 1, sett mot nord. Nederst til høyre husets fulle lengde, mot sør. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Det ble tatt ut kull fra vegggrøfta som ble radiologisk datert på bjørk til folkevandringstid, se tabell 7 under.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Kommentar	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15242	A1942	PK6741 (5)	Vegggrøft hus 4	Brannlag. Laftet bygg?	Betula	1540 ± 35	420–595 e.Kr

Tabell 7. Radiologiske dateringer fra Hus 4.

6.4.5 KOKEGROPER OG NEDGRAVNINGER

Fra registreringen forelå det en datering til yngre romertid, 258–296 og 321–422 e.Kr. (1680±30 BP, Beta-504170). Under den påfølgende undersøkelsen ble det dokumentert til sammen 48 kokegroper, ett ildsted og 14 nedgravninger med ukjent funksjon, hvorav 34 strukturer ble undersøkt. Flere av kokegropene hadde forbindelse med husene, men det var også enkeltliggende kokegroper og andre nedgravninger spredt utover feltet. Kokegropene lå spredt på lokalitetsflaten, men i to hovedkonsentrasjoner, en i den nordvestlige, og en i den sørvestlige delen.

Fem av kokegropene ble radiologisk datert; To fra hus 1, en fra hus 2 og en fra hus 3. Dateringene fra disse fire kokegropene var sammenfallende, med en bruksfase innenfor romertid. En femte kokegrop (A148) var gravd ned sekundært i den mulige graven (A124). Denne ble datert til førromersk jernalder, altså en eldre bruksfase enn de fire daterte kokegropene som lå i tilknytning til husene.

Funnsituasjonen i den sørlige delen av feltet var noe uoversiktlig. Her ble det blant annet dokumentert et forhistorisk dyrkningslag. Enkelte av kokegropene i dette området var stratigrafisk eldre enn dyrkningslaget, mens andre var gravd ned i laget og er dermed yngre. Nordvest på feltet lå en konsentrasjon bestående av seks relativt små kokegroper av mer eller mindre samme form. De var sirkulære, hadde gråsvart masse med trekullbiter og skjorbrent stein, og målte rundt 50x50 cm. Alle var tydelige mot undergrunnen. Dybden var på mellom 10-20 cm, og de hadde en kullrand i bunn.

Figur 18. Kokegrop A148 var anlagt sekundært i A124, som ble radiologisk datert til bronsealder/ynge steinalder. Kokegropa ble datert til førromersk jernalder (345 f.Kr - 40 e.Kr). Foto; Matilde Arnli, KHM.

I den sørvestlige delen av feltet var det til sammen syv kokegropene som framsto klart markert mot undergrunnen. Alle var så å si like i størrelse og form, de var tilnærmet sirkulære med noe ujevne sidekanter, tettpakket med hardt skjørbrent stein. De var rundt 70x70 cm i diameter og 10-20 cm dype. Ingen av gropene i dette området ble radiologisk datert, men de lå i toppen av det forhistoriske dyrkningslaget som er datert til yngre bronsealder (755–410 f.Kr), og må følgelig være yngre enn laget.

Figur 19. Et utvalg av kokegropene som i den sørvestlige delen av flaten. De var alle anlagt i et forhistorisk dyrkningslag fra yngre bronsealder. Foto; Odd Ingjer, KHM.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15248	A148	PK4327 (11)	I toppen av eldre mulig grav A124	Quercus	2110 ± 35	345–40 f.Kr
15250	A1528	PK6896 (13)	Hus 1	Betula	1665 ± 30	255–430 e.Kr
15251	A1505	PK6894 (14)	Hus 1	Betula	1690 ± 30	255–420 e.Kr
15243	A3636	PK6738 (6)	Hus 2	Corylus	1570 ± 40	400–575 e.Kr
15258	A5020	PK6777 (21)	Hus 3	Pinus	1910 ± 30	20–210 e.Kr

Tabell 8. Radiologiske dateringer fra kokegropene.

6.4.6 MULIG GRAV FRA YNGRE STEINALDER (A124)

I en tidlig fase av den maskinelle avdekkingen ble det påvist en stor nedgravning i den nordvestre delen av lokaliteten, like vest for Langhus 1. Strukturen minnet om en moderne nedgravning, men funn av en sekundær kokegrop i toppen vitnet om at den var forhistorisk. Ulike tolkninger ble framsatt før nedgravningen ble gravd ut, eksempelvis grophus eller hyttekonstruksjon, nedpløyd og atypisk gravminne fra jernalder, avfallsgrop eller nedgravning med ukjent funksjon.

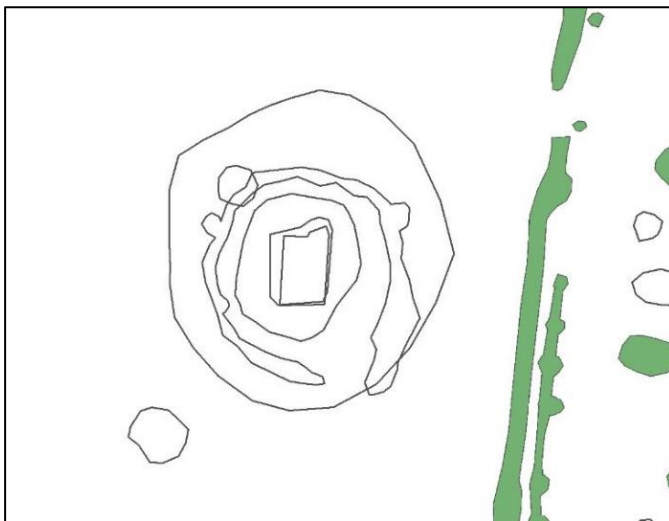
Figur 20. Bildet viser A124 etter maskinell avdekking. Kokegrop A148 ligger i den høyre siden av anlegget. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Etter avdekking framsto A124 som en tilnærmet sirkulær nedgravning. Den var klart avgrenset og tydelig markert mot undergrunnen, og målte 5,1 m (Ø-V) x 5,4 m (N-S) i plan. Nedgravningen ble vurdert som en mulig grav fra jernalder da vi tok fatt på den videre utgravningen. På grunn av stort tidspress og den anselige størrelsen, ble det besluttet å flategrave nedgravningen med gravemaskin. Det ble gravd mekaniske lag på ca. 10 cm fra toppen og sakte nedover. Massene ble renset med krafse og graveskje underveis. Mye av den utgravde massen ble soldet for å sjekke om det kunne være beinfragmenter, keramikk

og lignende i fyllmassen, uten at det ble gjort funn. Massen i nedgravningen som helhet besto for det meste av lys grå kullblandet sand med trekullbiter.

Da vi hadde fjernet de øverste 20 cm, framsto strukturen som en rund-oval nedgravning. Den var omkranset av en grøft som først ble tolket som en mulig fotgrøft tilhørende en nedpløyd grav fra jernalder. Det ble observert tre mulige, små stolpehull i tilknytning til grøfta, men pga. tidspress ble de ikke snittet. Grøfta gikk rundt det meste av nedgravningen, men var brutt av en åpning hvor de to endene ikke lå helt i høyde med hverandre, slik at grøfta nærmest hadde form av en påbegynt spiral. Grøfta ble formgravd, før neste mekaniske lag ble gravd med maskin.

Diameteren på selve nedgravningen ble mindre og mindre ettersom avdekkingen skred fram. Avdekkingen viste at grøfta nærmest slynget seg i en spiralform inn mot sentrum av nedgravningen, og med ujevn avstand til midten. Etter hvert lag som ble avdekket med maskin, ble grøfta formgravd. Grøfta var fylt med kraftig brent, grå sand, aske og trekullbiter, og den hadde en kullrand i bunn. All masse i grøfta ble soldet, men det ble ikke funnet gjenstander, bein eller tilsvarende.

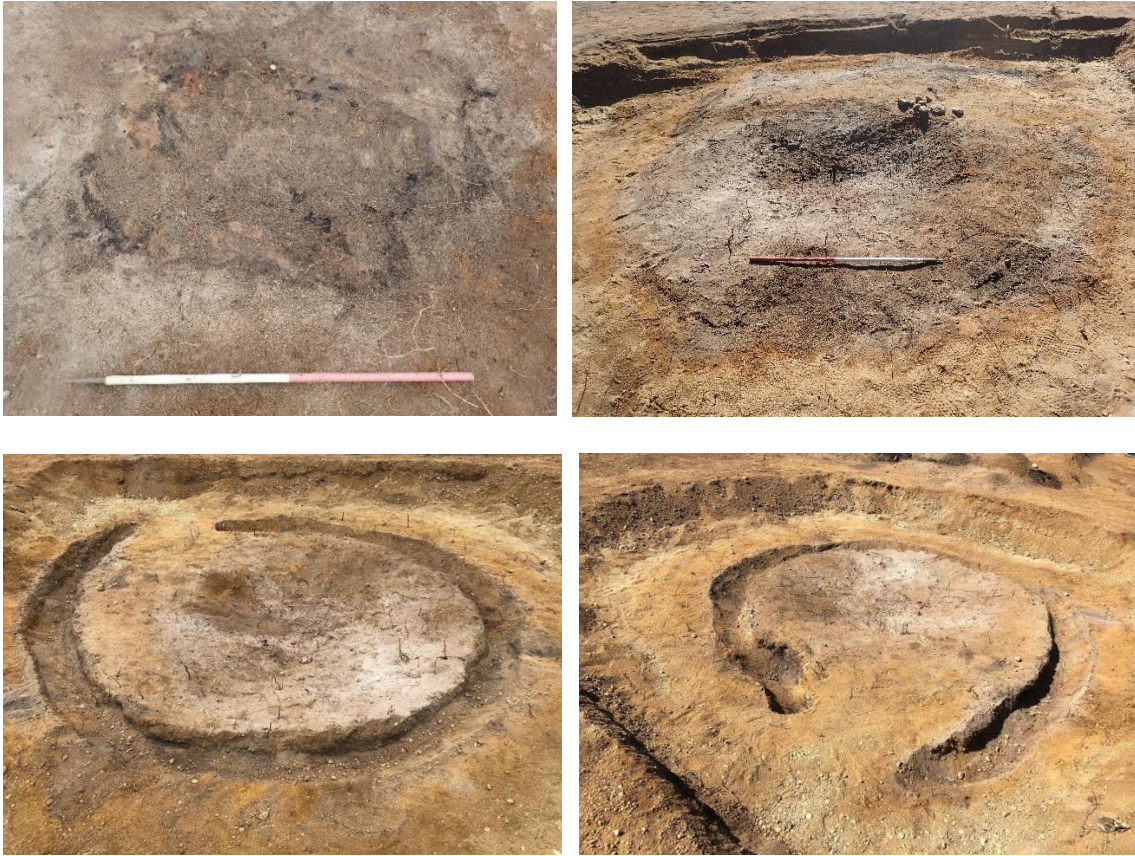
I bunnen av den sirkulære nedgravningen avtegnet det seg en rektangulær nedgravning (A4458). Denne hadde form som en kasse og målte 0,6 x 1,0 m. Massen i toppen besto av kraftig brent sand og silt, med en større konsentrasjon av kull og kullrand langs kantene.

Figur 21. Innmåling av A124

Den videre utgravningen viste at massen i den kasseformede nedgravningen var mer organisk og kullholdig enn hva som var tilfellet i den store, rundovale nedgravningen og grøfta rundt. Kassa ble formgravd og tømt, all masse ble soldet og bunnen ble rensset opp med graveskje. I bunnen, opp mot det ene hjørnet av kassa, lå spissen av en tangepil av

flint (A-spiss), jf. kapittel 6.5.3. Den rektangulære nedgravningen ble tolket som en mulig brent kasse, kiste eller et fundament av tre.

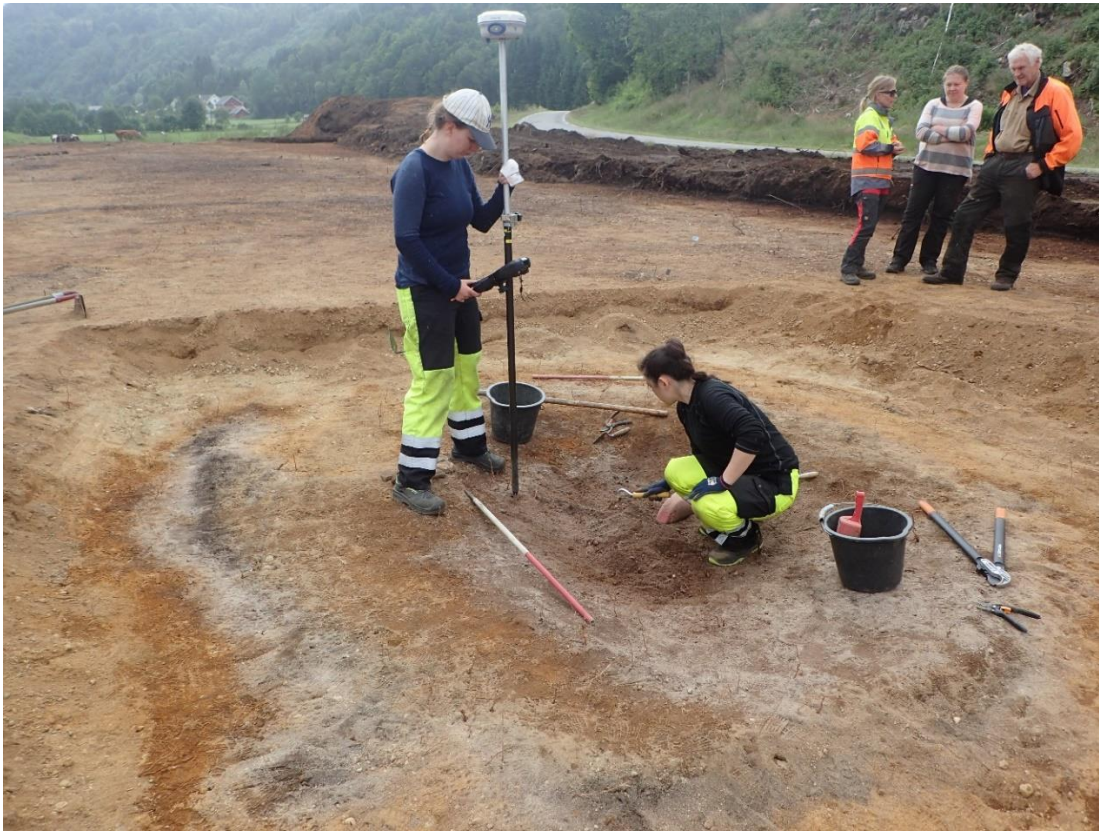

Figur 22. De ulike utgravningsstadiene er vist kronologisk over, den innmålte A124 angir anleggets topp, og A4458 angir den rektangulære kassen i bunnen. Bildene viser en sekvens av den maskinelle avdekkingen der det ble gravd mekanisk stratigrafiske lag på ca. 10 cm, fra topp til bunn. De to nest siste bildene viser den rektangulære nedgravningen (kassen) før og etter tømning. På de to siste bildene ser vi både kassen og grøftene formgravd og tømt for masse. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Kull av eik fra den stratigrafisk yngre kokegropa som var gravd ned i den store nedgravningen er datert til førromersk jernalder. Videre ble kull av bjørk fra toppen av den spiralformede grøften (A124) datert til overgangen eldre-/ yngre bronsealder. Eldst datering fikk en kullprøve fra bunnen av den kasseformede nedgravningen (A4458) hvor pilspissen ble funnet. Her ble kull av selje datert til overgangen MNb-SN.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Kommentar	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15238	A4458	PK5292 (1)	Mulig grav	Rektangulær nedgravning i A124	Salix	3595 ± 35	2115–1875 f.Kr
15239	A124/ A4458	PK7012 (2)	Mulig grav	Spiral/fotgrøft	Betula	2895 ± 40	1210–970 f.Kr

Tabell 9. Radiologiske dateringer fra den mulige graven.

Figur 23. Nora Hansen og Hayriye Özkan dokumenterer bunnen av AI24. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Basert på strukturens eiendommelige karakter etter endt utgravning, radiologiske dateringer til bronsealder og neolitikum, og funn av en neolittisk pilspiss av flint i bunnen av en kasseformet nedgravning, er anlegget tolket som en mulig grav fra yngre steinalder. Det kan imidlertid innvendes at en eventuell grav trolig ville ha inneholdt flere enn én pilspiss, eventuelt annet littisk materiale. Det kan også trekkes fram at enkeltfunn av piler ofte kan representere bortskutte piler som ikke er gjenfunnet, eller stamme fra byttedyr som er truffet og skadet, men hvor dyret har unnsloppet med pilen i kroppen. Når dette er sagt, så er pilen vurdert å være intensjonelt nedlagt i bunnen av hjørnet i den kasseformede nedgravningen. Det ble for øvrig ikke gjort andre funn fra steinalderen på flaten, verken flint eller annet littisk materiale. Dersom flaten hvor utgravningen fant sted hadde vært en boplass eller gjenstand for mer omfattende aktivitet i steinalderen, måtte det forventes ytterligere funn av littisk materiale.

I ettertid er det åpenbart at en mer grundig, manuell utgravning med detaljert dokumentasjon kunne ha gitt en sikrere tolkning av nedgravningens funksjon. Feltarbeidet

var imidlertid underbudsjettet, og det framkom langt flere strukturer og en mer kompleks funnsituasjon enn hva som var rimelig å forutse ved planlegging av undersøkelsen. På grunn av sterkt tidspress ble derfor anlegget innledningsvis nedprioritert og delvis undersøkt ved bruk av gravemaskin.

6.4.7 ARDSPOR OG FORHISTORISK DYRKNINGSLAG

I den sørvestlige delen av feltet har terrenget opprinnelig skrådd mer ned mot vest og sør enn slik det fremstår i dag. Dette har ført til at det i dette området er bevart dyrkningsjord fra den antatt første dyrkinga på stedet. Det fremkom et lite parti på rundt 4x5 meter med tydelige ardspor under avdekkingen, og i den vestlige profilen kunne man se det forhistoriske dyrkningslaget avtegne seg som en stripe under det moderne pløyselaget. Det ble tatt ut kull fra dyrkningslaget, prøven ble radiologisk ble datert på hassel til 755–410 f.Kr, altså yngre bronsealder-førromersk jernalder, jf. tabell 10.

LuS-nr	Struktur	Prøve	Kontekst	Kommentar	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15249	Dyrkningslag	12	Dyrkningslag	SV del av felt	Corylus	2455 ± 30	755–410 f.Kr

Tabell 10. Radiologisk datering fra dyrkningslaget.

Figur 24. Forhistorisk dyrkningslag og ardspor med kokegroper i toppen, under avdekking. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Figur 25. Bildet til venstre viser tydelig grensen mellom området med fuktig og siltholdig masse med ardspor og dyrkningslag, og den tørrere moreneflaten hvor husene har ligget. Bildet er tatt mot nord. Bildet til høyre viser samme område mot nord, og gir et inntrykk av hvordan dyrkningslaget har blitt bevart i en synkende skråning mot SSV. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

6.5 FUNNMATERIALE

Det ble funnet få redskaper og annet gjenstandsmateriale. Det ble i enkelte tilfeller valgt å sålde utgravd masse fra undersøkte strukturer. Det ble bl.a. såldet masse fra utvalgte stolpehull i hus 1 og hus 2, for å se om det var mulig å få utfyllende informasjon om husene. Funnene som ble gjort var begrenset til skår av keramikk, med og uten dekor. Dekoren var av typen negleintrykk. Basert på sammenlignende studier av kartyper og dekor kan keramikken plasseres i romertid, og den har trolig en lokal opprinnelse.

6.5.1 KERAMIKK

Underveis i avdekkingen med maskin dukket det opp løsfunn av keramikkskår i flaten, som ved første øyekast så ut til å være tilknyttet strukturer. Vi hadde tro på at noen av dem kunne inneholde keramikk *in situ*, og at det kunne dreie seg om kar deponert i stolpehull, eller at noen av nedgravningene var graver. Det ble prioritert å grave ut noen av disse tidlig i undersøkelsen, men arbeidet ga ikke de resultatene vi håpet. Keramikkskårene lå i toppen av enkelte nedgravninger, og hadde blitt dratt dit tilfeldig under avdekkingen. Keramikken er finmagret, dekorert med negleintrykk, og er trolig fra romertid.

Figur 26. Eksempler på keramikk med dekor, til venstre et skår med negleinstrykk in situ, til høyre et randskår av samme type. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

6.5.2 KVERNSTEIN

Det ble funnet en kvernstein i forbindelse med hus 2. Det er en såkalt underligger til en dreiekvern. Den var brukket i to, og trolig kassert i utkanten av husområdet og i svakt skrånende terreng. Underliggeren har et «ikke gjennomgående» hull i midten som er rundt 0,5 cm i diameter og 0,2 cm dypt. Kvernsteinen er tilvirket i en type med inklusjoner av grovere kvartsfragmenter. Den er tilnærmet sirkulær og måler 47 x 51 cm. Tykkelsen ligger på 7-12 cm.

I midten av romertid, på 200-tallet, overtar den mer effektive dreiekvernen og utkonkurrerer skubbekvernen. I følge Åsa Dahlin Hauken (2018) hører kvernstein av denne typen hjemme i eldre jernalder på Sør- og Vestlandet, hvilket samsvarer godt med de radiologiske dateringene fra huset.

Figur 27. Matilde Arnli viser stolt fram den nylig fremrensede kvernsteinen.

Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

Figur 28. Foto av begge sider av underliggeren. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

6.5.3 PILSPISS AV FLINT (A-SPISS)

Pilspissen som ble funnet i en rektangulær og kullholdig nedgravning i struktur A124 var en klassisk tangespiss av flint fra neolitikum, en såkalt A-spiss. Den er 3,8 cm lang, 1,2 cm på det bredeste og 0,4 cm tykk. Tangen er retusjert på begge sider, og den er brukket eller har en mulig skuddskade i odden. Spissen er av god flintkvalitet, og produsert på en flekke. Den har en typisk neolittisk karakter, som stemmer godt overens med dateringen av nedgravningen til overgangen mellomneolitikum B–senneolitikum (3595 ±35 BP cal. 2115 - 1875 f.Kr).

Figur 29. A-spissen av flint som ble funnet i bunnen av den sirkelformede strukturen tolket som en mulig grav fra neolitikum. Foto; Birgitte Bjørkli, KHM.

7 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det ble tatt 103 naturvitenskapelige prøver. Av disse ble 21 prøver vedartsanalysert og radiologisk datert. Det ble i samråd med prosjektleder valgt å prioritere dateringer av de fire husene, med henholdsvis parallelle takbærende stolper, veggstolper og sentralildsteder, den spiralformede strukturen/mulige graven, samt av en sekundær kokegrop som var anlagt i toppen av denne, og et dyrkningslag (med sekundære kokegroper i toppen). Dateringene var svært sammenfallende innad i tre av fire hus; de stolpebygde langhusene (hus 1, hus 2 og hus 3) ble datert til romertid (fra 20–450 e.Kr), mens det fjerde og antatt yngre huset, ble datert til folkevandringstid (420–595 e.Kr). Dyrkningslaget ble datert til yngre bronsealder (755–410 f.Kr), og den mulige graven til yngre steinalder (2115–1875 f.Kr). Kokegropa i toppen av denne ble anlagt i førromersk jernalder (345–40 f.Kr).

8 OPPSUMMERING OG VURDERING AV RESULTATENE

Under fylkeskommunens registrering i 2018 ble det påvist fire stolpehull beliggende på rekke, en kokegrop og en udefinerbar nedgravning. Det forelå to dateringer fra hhv. et stolpehull og kokegropa, begge til romertid. Med dette grunnlaget ble det utarbeidet en prosjektbeskrivelse med hovedfokus på å belyse gårdsbosetning i eldre jernalder (Lønaas 2018). Forskningen på forhistorisk gårdsbosetning har et overordnet mål om å forstå bosetningsutviklingen, å utvikle en huskronologi gjennom å identifisere og definere ulike typer bygninger, å belyse det forhistoriske tunets struktur og organisering, i tillegg til å belegge ulike former for gårdsaktivitet. Den påfølgende arkeologiske undersøkelsen ble gjennomført som en maskinell flateavdekking i tidsrommet 27. juni – 19. juli 2019.

Lokaliteten var generelt oversiktlig og med få sekundære forstyrrelser. Samtidig var funnsituasjonen relativt kompleks, blant annet med flere faser gårdsbosetning fra eldre jernalder. Det ble undersøkt stolpehull, kokegroper, nedgravninger, grøfter, ardspor og et forhistorisk dyrkningslag, samt en sirkulær nedgravning tolket som en mulig grav fra yngre steinalder. Totalt ble 21 kullprøver vedartsbestemt og radiologisk datert.

Den eldste aktiviteten manifesterer seg i en 5 meter bred sirkelformet nedgravning, en antatt grav fra yngre steinalder. Flere tolkninger av strukturens funksjon ble framsatt innledningsvis; grophus, avfallsgrop, atypisk gravminne fra jernalder og moderne

nedgravning. I toppen av strukturen var det gravd ned en kokegrop datert til førromersk jernalder. Flere momenter ved nedgravningen leder til en samlet vurdering og tolkning av anlegget som en mulig grav fra neolitikum. Blant annet hadde nedgravningen en eiendommelig utforming med en «spiralformet» grøft rundt, og en kasseformet nedgravning i bunnen. Kull fra grøften er datert til overgangen eldre-/yngre bronsealder, 1210–970 f.Kr., og angir mest sannsynlig en terminus ante quem for den mulige graven. En kullprøve fra den kasseformede nedgravningen er datert til senneolitikum, 2115–1875 f.Kr. Dateringene samsvarer med funnet av en tidsdiagnostisk pilspiss av flint (A-spiss) som lå i bunnen av nedgravningen. Pilspissen er vurdert å være intensjonelt nedlagt. Mangelen på andre aktivitetsspor med dateringer fra steinalderen, og fraværet av slått flint eller annet littisk materiale på boplassflaten, synes å understøtte at nedgravningen er et enkeltliggende objekt fra perioden. Dersom nedgravningen hadde vært anlagt i et eldre boplasslag, ville sannsynligvis flere littiske funn, og dermed også pilspissen, inngått som del av fyllet i nedgravningen.

Av annen og yngre aktivitet, ble det dokumentert dyrkningsspor i den søndre enden av feltet. I en forsenkning i terrenget ble det her påvist et fossilt dyrkningslag. Kull av hassel fra laget ble datert til yngre bronsealder-førromersk jernalder, 755–410 f.Kr. I det samme området ble det også avdekket tydelige ardspor innenfor et areal på 4x5 meter. På grunn av behov for harde prioriteringer ble det ikke tatt pollen- eller makrofossilprøver, og det er dermed uvisst hva som har blitt dyrket på stedet.

Videre ble det dokumentert 48 kokegroper og 14 nedgravninger med ukjent funksjon, hvorav 34 strukturer ble gravd ut. Kokegropene lå spredt over hele feltet. En kokegrop ble datert i forbindelse med registreringen, og ytterligere fem i regi av utgravningen. Dateringene faller innenfor førromersk jernalder (1), yngre romertid (4) og folkevandringstid (1). Fem av de daterte kokegropene lå i tilknytning til langhusene (se under), og skal ses i sammenheng med bygningene. Dateringene av disse viser en bruksfase i romertid, hvilket sammenfaller med øvrige dateringer fra husene. En samling på sju kokegroper i sørvestre del av feltet var gravd ned i det fossile dyrkningslaget, og var følgelig stratigrafisk yngre.

Blant alle bosetningssporene ble det skilt ut fire hus som rimeligvis har inngått i det samme gårdstunet. Bygningene ligger imidlertid såpass tett, og overlapper hverandre til dels, slik at de ikke kan ha stått samtidig. En hel del stolpehull som ikke lot seg gruppere eller inngikk i mønstre viser at det må ha stått ytterligere bygninger på stedet. Flere parallelle (vegg)grøfter vitner om ulike faser av langhus som over tid har vært oppført på samme sted, og/eller reparasjoner av bygningene. Det ble også observert spor som er tolket som reparasjoner av bygningene i form av utskifting av stolper.

Tre av de fire definerte bygningene var godt bevarte langhus med takbærende stolper. Stolpehullenes karakter var ensartet, og også konstruksjonsmessig framsto bygningene som like. Det ble datert kull fra 5-6 anlegg i hvert av husene, og resultatene plasserer brukstiden innenfor romertid. Det fjerde huset lå i den vestre enden av feltet, og det ble følgelig ikke avdekket i sin helhet. Bygningen framsto som en ca. 13 meter lang vegggrøft, og det ble ikke avdekket takbærende stolper. Det foreligger kun én datering av kull fra grøften, som faller innenfor folkevandringstid. Bygningen har trolig brent ned, og hele hustomta hadde spor etter sterk varme. I tillegg til å være varmepåvirket, besto undergrunnen her av hardpakket morene, hvilket gjorde bevaringsforholdene dårligere enn på av flaten for øvrig. Tekniske data fra de fire bygningene er sammenfattet i tabell under.

Data	Hus 1	Hus 2	Hus 3	Hus 4
Antall grindpar	13	10-12	8(?)	-
Lengde	31,0	30,0	25	13
Bredde	8,0	7,5-8,5	5,3-5,5	-
Grindbredde	2,8-3,3	2,5-2,8	-	-
Veggstolper	Ja (65 stk)	Ja (19 stk)	Ja (26)	Nei
Dateringer	Kokegrop (2) Stolpehull (4)	Ildsted (1) Stolpehull (4)	Ildsted (1) Stolpehull (4)	Vegggrøft
Periode	Romertid	Yngre romertid	Romertid	Folkevandringstid
Orientering	N-S	NØ-SV	NNØ-SSV	N-S

Tabell 11. Tekniske data over bygningene. Alle mål er oppgitt i meter

Det er fra tidligere registrert ca. 15 gravminner fordelt på ulike lokaliteter beliggende 100-250 meter fra utgravningsfeltet. Enkelte av dem er fjernet, og det er uvisst hvilken tidsperiode de representerer. At gravminnene viser til gårdsbosetning i nærområdet er hevet over tvil. Videre må resultatene fra undersøkelsen ses i sammenheng med tre gravminner som lå på det tilgrensende jordet, noen få meter sør for utgravningsfeltet. Her skal det være

funnet et bronsekar, og under en arkeologisk utgravning i 1975 ble det funnet rester av en grav og et fåtall bosetningsspor (Sognnes 1978). Det foreligger ikke dateringer fra utgravningen, men resultatene tyder på at gårdstunet som ble undersøkt i 2019 har strukket seg videre sørover.

Dateringsresultatene viser at det har vært aktivitet på lokaliteten gjennom store deler av forhistorisk tid, fra mellomneolitikum og fram til yngre jernalder. Det er uvisst om aktiviteten for en stor del har vært sammenhengende, eller om det er mer periodisk aktivitet. Perioden med overveiende størst aktivitet ser ut til å ha vært romertid, manifestert ved tre store langhus. Foruten bygningene ble det funnet finmagret, dekorert keramikkskår og underliggeren til en dreiekvern som trolig også kan dateres til romertid. Det er ikke påvist arkeologiske spor etter bosetning eller annen aktivitet i de påfølgende perioder etter folkevandringstid. Det er uvisst hvorfor det ikke har vært senere bosetning her, til tross for at det er funnet gjenstander fra yngre jernalder i området rundt. En mulig forklaring kan være at flaten har vært dyrket eller brukt som beitemark, da dette er aktivitet som ikke setter like tydelige arkeologiske spor.

Treskipet hus

Figur 30. Illustrasjonen over viser et eksempel på hvordan husene fra romertid kan ha sett ut. Både hus 1 og hus 2 har hadde tydelige veggrøfter og klassiske parvise stolperekker. Illustrasjon; Ragnar Børnheim, Arkikon.

9 LITTERATUR

- Arnli, M. 2019: Leirkar i Vest-Agder. En materialanalyse av et utvalg kar fra jernalderen i Vest-Agder. *Upublisert Masteroppgave i Arkeologi*, Universitetet i Oslo, Oslo.
- Bergstøl, T. 1957: *Vigmostadboka. Band I: Gardar og Ætter*. Mandal.
- Bueklev, A. M. 2018: *Arkeologiske registreringer. Løland, bnr. 211, gnr. 3. Lindesnes kommune*. Registreringsrapport datert 25.05.18 (KHM's saksarkiv, ref. 18/6799). Vest-Agder fylkeskommune.
- Gjerpe, L. E. 2017: *Effektive hus. Bosetning, jord og rettigheter på Østlandet i jernalder*. PhD-avhandling. Universitetet i Oslo, Oslo.
- Gjessing, H. 1923: Aust-Agder i forhistorisk tid. *Arendal fra fortid til nutid*. Kristiania, 1–56.
- Grieg, S. 1934: *Jernaldershus på Lista*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning. Serie B. Skrifter XXVII. Oslo.
- Hagen, A. 1953: *Studier i jernalderens gårdssamfunn*. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter.
- Hauken, Å. D. 2018: *Introduksjonen av dreiekvernen i Sørvest-Norge*. Viking. Norsk Arkeologisk Årbok, Oslo.
- Kallhovd, K. og F-A. Stylegar 2014: Jernalderhus på Agder. I L. Jansen, I. Paulsen og N. O. Sundet (red.): *Spor i Setesdalsjord*, s. 121-132. Aust-Agder fylkeskommune og Setesdalsmuseet. Bokbyen Forlag.
- Larsen, J. H. 1978: *Utskyldriket – arkeologisk drøfting av en historisk hypotese*. *Upublisert Mag.art. avhandling*. Universitetet i Oslo, Oslo.
- Larsen, J. H. 2003: Utmarksbruk i Vest-Agder i eldre jernalder. *Snartemofunnene i nytt lys*. Universitetets kulturhistoriske museer Skrifter nr. 2, s. 167-190. Oslo.
- Larsen, J. H. and B. Rundberget 2009: Raw Materials, Iron Extraction and Settlement in South-East Norway 200 BC-AD 1150. 58. *Sachsensymposium in Trondheim 1st-5th September 2007*. *Vitark* 7: 38-50. Trondheim.
- Larsen, J. H. and B. Rundberget 2014: "Iron Bloomery in South and Central Norway 300 BC – 500 AD". In B. Cech, and Rehren T. (eds.): *Early Iron in Europe*, Monographies instrumentum 50: 231-247. Montagnac.
- Lønaas, O. C. 2018: *Arkeologisk undersøkelse av bosetningsspor; Id 239760. Nydyrking av skogsareal ved Løland. Løland, 211/3, Lindesnes kommune, Vest-Agder*. Prosjektbeskrivelse Kulturhistorisk Museum i Oslo, UIO. Oslo

Låg, T., 1999: *Agders historie 800-1350*. Kristiansand.

Rolfsen, P. 1980: Et pottemakerverksted fra romertiden. *Festskrift til Sverre Marstrander på 70-årsdagen. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter*, Ny rekke Nr. 3, s. 15-20. Oslo.

Rolfsen, P. 1992: Porten til Europa. Gård-tettsted-kaupang-by. *Nytt fra utgravningskontoret i Bergen. Nr. 3*. Bergen.

Sognnes, K. 1975: *Innberetning. Undersøkelser på Løland, Vigmostad s., Lindesnes k., Vest-Agder, 22.-23. april 1975*. Rapport i top.ark. og KHM's saksarkiv (18/6799). Universitetets Oldsaksamling.

Stylegar, F.-A. 1999: Et ”opprinnelig” stormannssamfunn? Sørlandske synspunkter. *Heimen* 3-99. Bind 36, s. 197-210.

Stylegar, F.-A. 2002: Hovedgårder, stormenn og landnåm. *Fiender og forbundsfeller. Regional kontakt gjennom historien*. Karmøyseminaret 1999, s. 37-64. Haugesund.

Stylegar, F.-A. 2009: Jern og samfunn på Agder i eldre jernalder. *Jernvinna på Agder. Jernvinneseminaret i Sirdal*. Vest-Agder fylkeskommune.

Østmo, E. 1991: *Gård og boplass i østnorsk oldtid og middelalder. Aktuelle oppgaver og forvaltning*. Varia 22. Universitetets Oldsaksamling. Oslo.

10 VEDLEGG

10.1 STRUKTURLISTE

Id nr	Struktur type	Form	Mål (cm)	Dybde (cm)	Bunn	Beskrivelse	Datering (cal.)
101	Kokegrop	avlang	50x60	35	ujevn	Svart sand, kull, skjørbrent stein	
4458	Nedgraving i A124	rektangulær	60x100	80	rektangulær	Svart sand/kull	2115–1875 f.Kr
124	Nedgraving (grav)	rund (spiralformet)	400x400		rektangulær/ujevn	Mørk gråbrun sand	1210–970 f.Kr
1290	Nedgraving	rektangulær	100x70	35	ujevn	Rødbrun sand	
1060	Stolpehull	ujevn	41x90	78	avrundet	Mørk gråbrun	
4153	Stolpehull	rund	66x60	46	flat	Mørk brun sand	
496	Nedgraving	rund	40x57	49	ujevn	Varierende, lys grå sand og leire	
523	Stolpehull	rund	83x70	69	avrundet	Gråbrun, rød	
546	Stolpehull	rund	68x49	36	ujevn	Mørk brun, litt rødlig, trekull	
4599	Nedgraving	oval	280x180	45	avrundet	Grå, gul sand	
284	Stolpehull	rund	60x57	64	flat	Gråbrun sand	
556	Stolpehull	rund	31x40	39	avrundet	Mørk/svart brun	
5883	Kokegrop	rund	58x58		avrundet	Svart sand, skjørbrent stein	
1024	Stolpehull	rund	70x62	34	ujevn	Mørk brun sand	
148	Kokegrop	rund	53x48	25	avrundet	Svart sand, skjørbrent stein	345 f.Kr–40 e.Kr
1658	Stolpehull	rund	78x70	67	flat	Mørk grå sand	
1671	Grøft	avlang	62x26	15	spiss	Rødlig sand, gråbrun, kull	
1342	Stolpehull	rund	60x57	37	avrundet	Mørk brun og grå	
1632	Stolpehull	rund	51x54		avrundet	Mørk/svart brun med leire	
1158	Stolpehull	rund	80x70	46	avrundet	Mørkebrun sand	
1144	Kokegrop	ujevn	82x67	22	avrundet	Svart sand, kull, skjørbrent stein	
908	Stolpehull	oval	74x60	66	avrundet	Mørk gråbrun sand	
872	Stolpehull	oval	37x58	35	avrundet	Mørk/svart brun	
919	Stolpehull	ujevn	93x53	41	flat	Brunsort	
6088	Stolpehull (hus 1)	oval	45x77	39	avrundet	Mørk brun/grå	210–405 e.Kr
1283	Stolpehull	oval	72x60	66	avrundet	Brun sand	
4171	Stolpehull	rund	67x60	58	avrundet	Mørkebrun sand og grus	
4164	Stolpehull	rund	18x25	17	ujevn	Rødbrun sand	
306	Stolpehull (hus 1)	oval	69x45	60	flat	Mørk gråbrun	85–325 e.Kr
4275	Stolpehull	rund	58x50	64	avrundet	Mørkebrun sand	
4268	Stolpehull	rund	28x29	18	spiss	Mørkegrå	
570	Stolpehull	oval	68x100	42	avrundet	Mørkebrun/svart	
804	Nedgraving	rund	59x52	4	flat	Mørkegrå sand	

Id nr	Struktur type	Form	Mål (cm)	Dybde (cm)	Bunn	Beskrivelse	Datering (cal.)
816	Stolpehull	rund	42x50	34	avrundet	Mørkegrå sand	
881	Kokegrop	oval	72x68	11	avrundet	Svart sand, trekull, skjørbrent stein	
1505	Kokegrop (hus 1)	ujevn	80x93	40	avrundet	Svart sand, kull, skjørbrent stein	255–420 e.Kr
1528	Kokegrop (hus 1)	rund	65x75	13	avrundet	Svart sand, kull, skjørbrent stein	255–430 e.Kr
2567	Nedgraving	rund	172x141	53	avrundet	Mørk svart/brun	
2122	Stolpehull	oval	71x36	37	avrundet	Mørk svart, grå, brun sand. Kull	
6756	Stolpehull	rund	60x60	53	avrundet	Mørk gråbrun	
2132	Stolpehull	rund	51x53	42	avrundet	Mørk svart/grå/brun	
2283	Stolpehull	oval	35x56	48	avrundet	Mørk gråbrun	
372	Stolpehull	rund	30x30	15	flat	Mørk gråbrun	
379	Stolpehull	rund	31x26	19	flat	Rødbrun sand og kullbiter	
386	Stolpehull	rund	24x20	8	flat	Rødbrun sand	
393	Stolpehull	rund	34x26	20	avrundet	Mørk gråbrun sand	
402	Stolpehull	rund	27x33	16	avrundet	Mørk brun sand	
3485	Stolpehull	rund	90x92	54	flat	Mørk grå sand	
3447	Stolpehull	rund	79x84	48	avrundet	Gråbrun sand	
3505	Stolpehull	oval	70x70	26	avrundet	Mørk grå sand	
3495	Stolpehull	rund	80x100	38	avrundet	Gråbrun sand	
3549	Stolpehull (hus 2)	oval	90x120	56	avrundet	Gråbrun sand	250–410 e.Kr
3524	Stolpehull (hus 2)	oval	100x110	58	flat	Mørk grå sand	240–400 e.Kr
3617	Stolpehull (hus 2)	oval	66x82	40	avrundet	Mørk gråbrun	245–405 e.Kr
3672	Stolpehull (hus 2)	rund	68x76	54	avrundet	Mørkebrun sand	255–535 e.Kr
3628	Stolpehull	rund	36x36	10	avrundet	Mørkebrun/svart	
3847	Stolpehull	rund	89x90	56	avrundet	Mørk gråbrun grus/sand	
3593	Stolpehull	rund	40x40	34	avrundet	Mørk gråbrun grus	
3581	Stolpehull	oval	46x46	30	avrundet	Mørk gråbrun	
3971	Stolpehull	rund	100x98	56	flat	Mørk gråbrun sand	
3636	Kokegrop (sentralildsted hus 2)	oval	190x232	52	avrundet	Mørk svart, grå, brun sand. Kull og skjørbrent stein	400–575 e.Kr
3936	Stolpehull	oval	60x130	58	avrundet	Mørkebrun sand, kull, leire	
4030	Stolpeavtrykk	oval	40x56	26		Mørkebrun/svart	
4043	Stolpeavtrykk	oval	30x36	30	avrundet	Svart kullholdig sand	
5148	Stolpehull (hus 3)	oval	70x78	42	avrundet	Gråbrun grus og sand, silt	240–390 e.Kr
5410	Stolpehull/veggstolpe (hus 3)		15x15	10	avrundet	Gråbrun sand, silt	85–320 e.Kr
5350	Stolpehull/veggstolpe (hus 3)		15x13	8	avrundet	Gråbrun sand	95f.Kr. –80 e.Kr
5118	Stolpehull	oval	60x80	38	avrundet	Mørkebrun sand med trekull	

Id nr	Struktur type	Form	Mål (cm)	Dybde (cm)	Bunn	Beskrivelse	Datering (cal.)
5083	Nedgraving	rektangulær	280x230	58	avrundet	Mørkebrun/svart sand	
5066	Stolpehull	rund	50x50	10	avrundet	Mørk gråbrun sand	
5059	Stolpehull	rund	40x42	8	avrundet	Mørk gråbrun sand	
5049	Stolpehull	rund	50x52	12	avrundet	Mørk gråbrun sand og kull	
5075	Stolpehull	rund	50x50	28	spiss	Mørk gråbrun sand og grus	
5106	Stolpehull	oval	70x90	26	avrundet	Mørk gråbrun sand	
5020	Stolpehull (hus 3)	oval	70x112	38	avrundet	Mørk gråbrun, kull, leire	20–210 e.Kr
4759	Stolpehull	oval	60x62	30	avrundet	Mørk gråbrun sand	
4713	Kokegrop	oval	80x92	28	avrundet	Mørk svart sand, skjørbrent stein. Kull	
995	Stolpehull	oval	58x60	48	avrundet	Mørk gråbrun	
2337	Kokegrop	rund	70x70	14	avrundet	Mørk svart, grå, brun sand. Trekullbiter. Silt	
2350	Stolpehull (hus 1)	rund	50x50	28	avrundet	Gråbrun, leire, kull	130–330 e.Kr
2205	Stolpehull	oval	72x54	48	avrundet	Røddbrun sand	
2164	Stolpehull	oval	60x64	38	avrundet	Mørk gråbrun sand og grus	
2380	Annet	oval	70x90	26	avrundet	Svart kullholdig sand	
4741	Stolpehull	oval	8x40	24	avrundet	Lys brun sand, kull	
2143	Stolpehull (hus 1)	oval	40x53	26	avrundet	Svart kullholdig sand, leire	80–320 e.Kr
5843	Kokegrop	oval	88x120	10	flat	Mørk svart, grå, brun sand. Kull	
5857	Kokegrop	oval	120x144	32	avrundet	Brunsvart sand. Trekullbiter	
5872	Stolpehull	oval	80x96	10	flat	Mørk gråbrun sand og grus	
5824	Kokegrop	oval	70x76	6	flat	Brunsvart sand. Trekullbiter, skjørbrent stein	
5807	Kokegrop	oval	80x90	10	flat	Gråbrun sand	
5956	Kokegrop	rund	76x76	26	avrundet	Brunsvart sand. Trekullbiter, skjørbrent stein	
4951	Stolpehull (hus 3)	oval	90x100	32	avrundet	Svart sand, organisk, silt	235–395 e.Kr
4792	Kokegrop	oval	70x100	26	avrundet	Brunsvart sand. Trekullbiter, skjørbrent stein	
4884	Stolpehull	oval	60x66	52	avrundet	Mørk kullholdig sand	
318	Kokegrop	oval	60x68	16	avrundet	Mørk svart, grå, brun sand. Kull	
1942	Veggrøft Hus 4	avlang		18	avrundet	Svart sand og grus, trekull	420–595 e.Kr
4546	Kokegrop	oval	60x72	12	avrundet	Svart sand, trekullbiter, stein	
273	Nedgraving	oval	44x80	20	avrundet	Gråsvart med kull og stein	
5757	Kullflekk	oval	44x56	4	avrundet	Svart med kull	

Id nr	Struktur type	Form	Mål (cm)	Dybde (cm)	Bunn	Beskrivelse	Datering (cal.)
5746	Kullflekk	oval	70x75	3	flat	Svart sand og organisk. Stein, silt	
5734	Kullflekk	oval	60x84	4	flat	Mørk brun sand, trekullbiter	
1883	Kokegrop	oval	80x86	30	flat	Svart sand, trekull, skjørbrent stein	
4558	Kokegrop	rund	75x70	18	avrundet	Mørk svart sand, skjørbrent stein. Kull	
4693	Nedgraving	oval	48x40	10	avrundet	Mørk brun sand, trekullbiter, organisk	
4726	Nedgraving	oval	70x50	32	avrundet	Mørk brun sand, kull	
1744	Kokegrop	oval	68x120	38	avrundet	Svart sand, trekull, skjørbrent stein	

10.2 FOTOLISTE

Bildenr.	Motiv	Tatt mot	Fotograf	Dato
Cf53606_1	A124, tømt fotgrøft	nnv	BB	17.7.19
Cf53606_2	A124, tømt fotgrøft	ssø	BB	17.7.19
Cf53606_3	Kvernstein, hus 2		BB	27.6.19
Cf53606_4	Kvernstein, hus 2		BB	27.6.19
Cf53606_5	Matilde Arnli	ssø	BB	27.6.19
Cf53606_6	Feltet med A124	ssø	BB	27.6.19
Cf53606_7	Stolpehull og vegggrøft	n	BB	18.6.19
Cf53606_8	Hus 1 under avdekking	s	BB	18.6.19
Cf53606_9	A124	vsv	BB	18.6.19
Cf53606_10	Keramikk og brent bein i struktur, før nummerering		BB	19.6.19
Cf53606_11	Arbeidsbilde, Mathilde og maskin	ssv	BB	19.6.19
Cf53606_12	Arbeidsbilde maskin, Birgitte, Elin og Torbjørn	ssv	MA	19.6.19
Cf53606_13	Arbeidsbilde SØ i lokalitet, hellende terreng	ssv	MA	19.6.19
Cf53606_14	Arbeidsbilde- grøfter sø i lokalitet	ssv	MA	19.6.19
Cf53606_15	Oversiktsbilde morgen. Birgitte Bjørkli	s	MA	24.6.19
Cf53606_16	Oversiktsbilde morgen, med mulig grav A124 til høyre i bildet	ssv	MA	24.6.19
Cf53606_17	A101, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_18	A306, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_19	A318, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_20	A296, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_21	A348, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_22	A304, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_23	A316, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_24	A836, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_25	A826, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_26	A850, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_27	A859, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_28	A872, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_29	A881, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_30	A908, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_31	A588, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_32	A354, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_33	Arbeidsbilde, Nora og Birgitte+gravemaskin	ssv	MA	24.6.19
Cf53606_34	A570, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_35	A284, plan	n	MA	24.6.19
Cf53606_36	Hus 4	s	BB	24.6.19
Cf53606_37	A563, plan	n	HØ	24.6.19
Cf53606_38	A556, plan	n	HØ	24.6.19
Cf53606_39	Oversikt, fotostang	ssv	MA	25.6.19
Cf53606_40	Oversikt, med hus 1	s	MA	25.6.19
Cf53606_41	Kokegrop i hus 1		MA	27.6.19
Cf53606_42	A1723, plan		MA	27.6.19
Cf53606_43	Oversikt, med mulig grav A124	ssv	MA	27.6.19
Cf53606_44	Landskapsbilde, gravhauger med kyr	ssv	MA	27.6.19
Cf53606_45	A124. Mulig grav	ssv	MA	27.6.19
Cf53606_46	Steiner i veggvoll, hus 2	ssv	MA	27.6.19
Cf53606_47	Oversikt, fotostang	s	MA	27.6.19
Cf53606_48	Oversikt, fotostang, med dyrkningslag i sv	nnø	MA	27.6.19
Cf53606_49	Oversikt, fotostang	s	MA	27.6.19

Bildnr.	Motiv	Tatt mot	Fotograf	Dato
Cf53606_50	Kokegrop i og under dyrkningslag	s	MA	27.6.19
Cf53606_51	Sø hjørne av felt, dyrkningslag	s	MA	27.6.19
Cf53606_52	A148, i A124, plan	n	MA	27.6.19
Cf53606_53	A148, i A124., profil	n	MA	27.6.19
Cf53606_54	Nordlige enden av hus 1 avdekket, vegggrøft	s	MA	27.6.19
Cf53606_55	A124, avdekking mulig grav	v	BB	4.7.19
Cf53606_56	A124, avdekking mulig grav	v	BB	4.7.19
Cf53606_57	A124, avdekking mulig grav	s	BB	4.7.19
Cf53606_58	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	nnv	MA	4.7.19
Cf53606_59	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig		MA	4.7.19
Cf53606_60	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	ø	BB	4.7.19
Cf53606_61	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	ø	BB	4.7.19
Cf53606_62	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	ø	BB	4.7.19
Cf53606_63	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	ø	BB	4.7.19
Cf53606_64	A124, avdekking mulig grav, med spiralformet grøft synlig	ø	MA	4.7.19
Cf53606_65	A124, avdekking mulig grav	ø	MA	4.7.19
Cf53606_66	A124, avdekking mulig grav	ø	MA	4.7.19
Cf53606_67	A124, avdekking mulig grav	ø	MA	4.7.19
Cf53606_68	A124, avdekking mulig grav, kassestruktur A4458 i bunn synlig	ø	BB	4.7.19
Cf53606_69	A124, avdekking mulig grav, kassestruktur A4458 i bunn	ø	BB	4.7.19
Cf53606_70	A124, avdekking mulig grav, kassestruktur A4458 i bunn	ø	BB	4.7.19
Cf53606_71	A4458, Nora og Hayriye måler inn rektangulær kasse i bunnen av A124	ssv	BB	4.7.19
Cf53606_72	Tangespiss av flint (A-spiss) funnet i A4458, bunnen av A124		MA	4.7.19
Cf53606_73	A4458, nærbilde av rektangulær struktur i bunnen av A124		MA	4.7.19
Cf53606_74	A1060, plan	n	AMB	4.7.19
Cf53606_75	A1290, profil	n	MA	4.7.19
Cf53606_76	A1060, profil	n	AMB	5.7.19
Cf53606_77	A3485, plan	nø	OI	5.7.19
Cf53606_78	A4153, plan	n	HØ	5.7.19
Cf53606_79	A496, plan	n	MA	5.7.19
Cf53606_80	A3485, profil	n	OI	5.7.19
Cf53606_81	A3447, plan	n	HØ	5.7.19
Cf53606_82	A496, profil	n	MA	5.7.19
Cf53606_83	A523, plan	n	MA	5.7.19
Cf53606_84	A3447, profil	nø	OI	5.7.19
Cf53606_85	A3505, plan	nø	OI	5.7.19
Cf53606_86	A3505, profil	nø	OI	5.7.19
Cf53606_87	A3495, plan	nv	OI	8.7.19
Cf53606_88	A523, profil	n	AMB	8.7.19
Cf53606_89	A3495, profil	nø	OI	8.7.19
Cf53606_90	A3549, plan	nø	OI	8.7.19
Cf53606_91	A546, plan	n	AMB	8.7.19
Cf53606_92	A3549, plan	nø	OI	8.7.19
Cf53606_93	A3524, profil	nø	OI	8.7.19
Cf53606_94	A4153, plan	n	HØ	8.7.19
Cf53606_95	A3617, profil	nø	OI	8.7.19
Cf53606_96	A284, plan	n	HØ	8.7.19
Cf53606_97	A3617, profil	nø	OI	8.7.19
Cf53606_98	A3847, profil	ø	OI	8.7.19
Cf53606_99	A3672, profil	nø	OI	8.7.19
Cf53606_100	A1283, plan	n	HØ	8.7.19

Bildnr.	Motiv	Tatt mot	Fotograf	Dato
Cf53606_103	A3636, plan	nø	OI	9.7.19
Cf53606_104	A3593, plan	nø	OI	9.7.19
Cf53606_105	A3971, plan	nø	OI	9.7.19
Cf53606_106	A556, plan	nø	HØ	9.7.19
Cf53606_107	A3628, profil	ø	OI	9.7.19
Cf53606_108	A3847, profil	ø	OI	9.7.19
Cf53606_109	A1024, plan	ø	HØ	9.7.19
Cf53606_110	A5883, profil	ø	OI	9.7.19
Cf53606_111	A3593, profil	n	OI	9.7.19
Cf53606_112	A556, profil	n	HØ	9.7.19
Cf53606_113	A3581, profil	n	OI	9.7.19
Cf53606_114	A3971, profil	n	OI	9.7.19
Cf53606_115	A1658, profil	ø	MA	9.7.19
Cf53606_116	A3636, profil	ø	MA	9.7.19
Cf53606_117	A3936, plan	n	MA	9.7.19
Cf53606_118	A1342, profil	n	NH	9.7.19
Cf53606_119	A1632, plan	n	NH	9.7.19
Cf53606_120	A1158 i plan	n	HØ	9.7.19
Cf53606_121	A3936, profil	n	OI	10.7.19
Cf53606_122	A5083, plan	n	OI	10.7.19
Cf53606_123	A5106, plan	n	OI	10.7.19
Cf53606_124	A5219, plan	n	OI	10.7.19
Cf53606_125	A4030 til venstre, A4043 høyre, profil	n	OI	10.7.19
Cf53606_126	A5148, plan	nø	OI	10.7.19
Cf53606_127	A5118, plan	nø	OI	10.7.19
Cf53606_128	A5148, profil	nø	OI	10.7.19
Cf53606_129	A5118, profil	nø	OI	10.7.19
Cf53606_130	A5020, plan	nø	OI	10.7.19
Cf53606_131	A908, plan	nø	HØ	10.7.19
Cf53606_132	A1144, plan	n	HØ	11..7.19
Cf53606_133	A1632, profil	n	OI	11..7.19
Cf53606_134	A6660, profil	v	MA	11..7.19
Cf53606_135	A908, profil	n	MA	11..7.19
Cf53606_137	A872, plan	n	HØ	11..7.19
Cf53606_138	A6660 venstre og A6669 høyre, profil	v	OI	10..7.19
Cf53606_139	A306, plan	n	MA	11..7.19
Cf53606_140	A919, plan	n	OI	11..7.19
Cf53606_141	A5106, profil	nø	AMB	10..7.19
Cf53606_142	A6088, plan	n	HØ	11..7.19
Cf53606_143	A4759, plan mot n	n	OI	10..7.19
Cf53606_144	A5020, profil	nø	OI	11..7.19
Cf53606_145	A4726, venstre, A4713 høyre, plan	s	OI	10..7.19
Cf53606_146	A4759, profil	nø	OI	11..7.19
Cf53606_147	A4268 og A4275, plan	sø	HØ	10..7.19
Cf53606_148	A4713, profil	ø	OI	10..7.19
Cf53606_149	A1283, plan	n	MA	10..7.19
Cf53606_150	A919, profil	n	AMB	10..7.19
Cf53606_151	Hus 2, oversiktsbilde nærbilde nordre del	ø	OI	11..7.19
Cf53606_152	Hus 2, oversiktsbilde nærbilde midtre del	ø	OI	11..7.19
Cf53606_153	Hus 2, oversiktsbilde mot nord	n	OI	11..7.19
Cf53606_154	Hus 2, oversiktsbilde mot sør	s	OI	11..7.19

Bildnr.	Motiv	Tatt mot	Fotograf	Dato
Cf53606_155	A6088, profil	n	HØ	11..7.19
Cf53606_156	A1283, profil	n	OI	10..7.19
Cf53606_157	A4275 i profil	n	MA	10..7.19
Cf53606_158	A995, plan	s	HØ	10..7.19
Cf53606_159	A570, plan	n	NH	11..7.19
Cf53606_160	Arbeidsbilde	s	MA	11..7.19
Cf53606_161	A3636, profil	ø	OI	12..7.19
Cf53606_162	A3936, profil	ø	OI	12..7.19
Cf53606_163	A4030 venstre og A4043 høyre, profil	ø	OI	12..7.19
Cf53606_164	A4713, profil	ø	MA	12..7.19
Cf53606_165	Stangfoto hus 1	n	MA	12..7.19
Cf53606_166	Stangfoto hus 1	s	MA	12..7.19
Cf53606_167	Stangfoto hus 1	ø	MA	12..7.19
Cf53606_168	Stangfoto hus 3	sv	MA	12..7.19
Cf53606_169	Stangfoto hus 3	nø	OI	12..7.19
Cf53606_171	A2337, plan	n	OI	12..7.19
Cf53606_172	A2337, profil	n	OI	12..7.19
Cf53606_173	A816 venstre og A804 høyre, plan	nv	NH	12..7.19
Cf53606_174	A2350, plan	n	OI	12..7.19
Cf53606_175	A2350, profil	n	OI	12..7.19
Cf53606_176	A1505, A1528, A6701, ved A6686	ø	HØ	12..7.19
Cf53606_177	A570, profil	n	OI	12..7.19
Cf53606_178	A2205, plan	n	MA	12..7.19
Cf53606_179	A816, profil	n	OI	12..7.19
Cf53606_180	A2205, profil	n	NH	12..7.19
Cf53606_181	A6701, plan	ø	MA	12..7.19
Cf53606_182	A6686, plan	ø	MA	12..7.19
Cf53606_183	A881, plan	n	HØ	12..7.19
Cf53606_184	A2164, plan	n	NH	12..7.19
Cf53606_185	A2143 og A4741, plan	v	OI	12..7.19
Cf53606_186	A2380, plan	n	MA	12..7.19
Cf53606_187	A881, profil	n	HØ	12..7.19
Cf53606_188	A1060, profil	n	NH	12..7.19
Cf53606_189	A5843, plan	n	OI	15..7.19
Cf53606_190	A5843, profil	s	OI	15..7.19
Cf53606_191	A1505, profil	nø	NH	15..7.19
Cf53606_192	A1528, profil	nø	NH	15..7.19
Cf53606_193	A5872, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_194	A5872, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_195	A5824, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_196	A5824, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_197	A5807, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_198	A5807, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_199	A1710, profil	ns	MA	15..7.19
Cf53606_200	A2567, plan	ø	HØ	15..7.19
Cf53606_201	A5956, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_202	A5856, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_203	A4951, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_204	A4951, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_205	A4792, venstre og A4884 høyre, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_206	A2567, profil	n	HØ	15..7.19

Bildnr.	Motiv	Tatt mot	Fotograf	Dato
Cf53606_207	A318, plan	nø	OI	15..7.19
Cf53606_208	A318, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_209	A101, plan	ø	OI	15..7.19
Cf53606_210	A101, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_211	A4546, profil	v	OI	15..7.19
Cf53606_212	A273, plan	n	OI	15..7.19
Cf53606_213	A273, profil	n	OI	15..7.19
Cf53606_214	A2122, profil	n	HØ	15..7.19
Cf53606_215	A6756, profil	n	MA	16..7.19
Cf53606_216	A5746, plan	ø	OI	16..7.19
Cf53606_217	A5757, plan	ø	OI	16..7.19
Cf53606_218	A5734, plan	ø	OI	16..7.19
Cf53606_219	A5757, profil	nv	OI	16..7.19
Cf53606_220	A5746,, profil	n	OI	16..7.19
Cf53606_221	A5734 profil	n	OI	16..7.19
Cf53606_222	A1883, veggøft til venstre	s	OI	16..7.19
Cf53606_223	A2283, profil	n	MA	16..7.19
Cf53606_224	A2132, profil	n	HØ	16..7.19
Cf53606_225	A1883, profil	n	OI	16..7.19
Cf53606_226	A4558, plan	ø	OI	16..7.19
Cf53606_227	A4558, profil	ø	OI	16..7.19
Cf53606_228	Fotostang hus 1	n	MA	17..7.19
Cf53606_229	Fotostang hus 1	ø	MA	17..7.19
Cf53606_230	Fotostang hus 1	ø	MA	17..7.19
Cf53606_231	Fotostang hus 1	ø	MA	17..7.19
Cf53606_232	Fotostang hus 1	s	MA	17..7.19
Cf53606_233	Fotostang hus 3	sv	OI	17..7.19
Cf53606_234	Fotostang hus 3	nø	OI	17..7.19
Cf53606_235	Fotostang hus 4	s	MA	17..7.19
Cf53606_236	A1744, plan	n	OI	17..7.19
Cf53606_237	A1744, profil	n	OI	17..7.19
Cf53606_238	Veggstolper før snitting, hus 1	n	MA	17..7.19
Cf53606_239	Veggstolper før snitting, hus 1	s	MA	17..7.19
Cf53606_240	A5350, profil	ø	OI	17..7.19
Cf53606_241	A5343, A5336, profil	ø	OI	17..7.19
Cf53606_242	A5384, profil	n	OI	17..7.19
Cf53606_243	A386, profil	n	MA	17..7.19
Cf53606_244	A379, profil	n	MA	17..7.19
Cf53606_245	A372, profil	nø	MA	17..7.19
Cf53606_246	Veggøft hus 2, profil	ssv	OI	17..7.19

10.3 KULLPRØVER OG VEDART

LuS-nr	Struktur nummer	Prøve nummer	Kontekst	Kommentar	Vedart	Datering C14 (BP)	Kalibrert alder 2 sigma
15238	A4458	PK5292 (1)	Mulig grav	Rektangulær nedgravning i A124	Salix	3595 ± 35	2115–1875 f.Kr
15239	A124/A4458	PK7012 (2)	Mulig grav	Spiral/fotgrøft	Betula	2895 ± 40	1210–970 f.Kr
15240	A5350	PK7017 (3)	Veggstolpe hus 3		Pinus	1825 ± 35	85–320 e.Kr
15241	A5410	PK7015 (4)	Veggstolpe hus 3		Quercus	2000 ± 35	95BC–80 e.Kr
15242	A1942	PK6741 (5)	Vegggrøft hus 4	Brannlag	Betula	1540 ± 35	420–595 e.Kr
15243	A3636	PK6738 (6)	Sentralt ildsted hus 2	(kokegrop)	Corylus	1570 ± 40	400–575 e.Kr
15244	A3549	PK6736 (7)	Takbærende stolpe hus 2		Pinus	1700 ± 35	250–410 e.Kr
15245	A3524	PK6776 (8)	Takbærende stolpe hus 2		Pinus	1720 ± 35	240–400 e.Kr
15246	A3672	PK6744 (9)	Takbærende stolpe hus 2		Pinus	1710 ± 35	255–35 e.Kr
15247	A3617	PK6739 (10)	Takbærende stolpe hus 2		Pinus	1660 ± 35	245–405 e.Kr
15248	A148	PK4327 (11)	Kokegrop i A124	I toppen av eldre mulig grav	Quercus	2110 ± 35	345–40 f.Kr
15249	Dyrkningslag	12	Dyrkningslag	SV del av felt	Corylus	2455 ± 30	755–410 f.Kr
15250	A1528	PK6896 (13)	Kokegrop hus 1		Betula	1665 ± 30	255–430 e.Kr
15251	A1505	PK6894 (14)	Kokegrop hus 1		Betula	1690 ± 30	255–420 e.Kr
15252	A6088	PK6878 (15)	Takbærende stolpe hus 1		Pinus	1735 ± 40	210–405 e.Kr
15253	A306	PK6879 (16)	Takbærende stolpe hus 1		Pinus	1820 ± 30	85–325 e.Kr
15254	A2350	PK6904 (17)	Takbærende stolpe hus 1		Pinus	1795 ± 30	130–330 e.Kr
15255	A2143	PK6903 (18)	Takbærende stolpe hus 1		Pinus	1830 ± 35	80–320 e.Kr
15256	A4951	PK6908 (19)	Takbærende stolpe hus 3		Populus	1725 ± 35	235–395 e.Kr
15257	A5148	PK678 (20)	Takbærende stolpe hus 3		Corylus	1725 ± 30	240–390 e.Kr
15258	A5020	PK6777 (21)	Kokegrop hus 3		Pinus	1910 ± 30	20–210 e.Kr

10.4 ANALYSERESULTATER

LUNDS
UNIVERSITET

Geologiska Institutionen
Laboratoriet för ¹⁴C-datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227856 Fax 046/2224830

Department of Geology
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Ole Christian Lønaas
Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo
Postboks 6762 St. Olavsplass, N-0130 Oslo, Norge

Dateringsattest

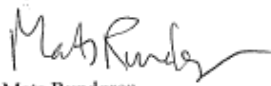
Provets benämning	Lab no	Erhållen ¹⁴ C-ålder BP	Provmgd (mg C)	Förbehandling
Nydyrking-Løland P1, PK5292	LuS 15238	3595 ± 35	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P2, PK7012	LuS 15239	2895 ± 40	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P3, PK7017	LuS 15240	1825 ± 35	1,6	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P4, PK7015	LuS 15241	2000 ± 35	1,8	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P5, PK6741	LuS 15242	1540 ± 35	1,6	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P6, PK6738	LuS 15243	1570 ± 40	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P7, PK6736	LuS 15244	1700 ± 35	1,7	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P8, PK6776	LuS 15245	1720 ± 35	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P9, PK6744	LuS 15246	1710 ± 35	1,5	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P10, PK6739	LuS 15247	1660 ± 35	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P11, PK4327	LuS 15248	2110 ± 35	1,2	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P12	LuS 15249	2455 ± 30	1,6	HCl, NaOH

Beräkningen av ¹⁴C-åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultatet är givet i antal år före 1950 (¹⁴C-ålder BP). I osäkerhetsangivelsen innefattas statistiskt tillämpliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard används enligt internationell överenskommet 95% av aktiviteten hos NBS oxalbyrå-standard. Alla ¹⁴C-åldrar är ¹³C-korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på ¹³C/¹²C-förhållandet. ¹⁴C-ålderna måste översättas till kalibrerade kal-14 år genom att använda antingen IntCal13 (för terrestra prover) eller Marine13 (för marina prover). För ytterligare information hänvisas till Radiocarbon Vol 55, nr 4, 2013.

Lund 2020-02-06

Anne Birgitte Nielsen

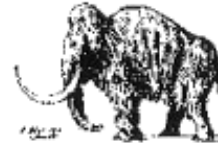

Mats Rundgren

LUNDS
UNIVERSITET

Geologiska Institutionen
Laboratoriet för ¹⁴C-datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227856 Fax 046/2224830

Department of Geology
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Ole Christian Lønaas
Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo
Postboks 6762 St. Olavs plass, N-0130 Oslo, Norge

Dateringsattest

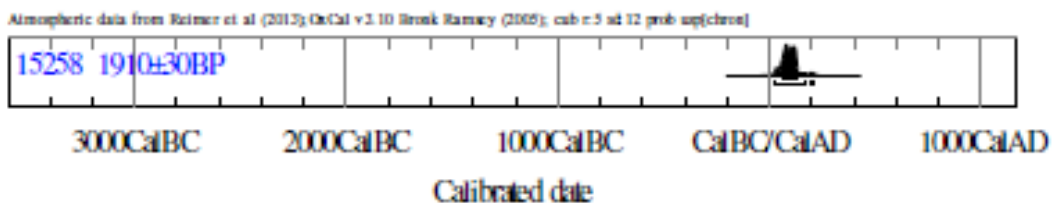
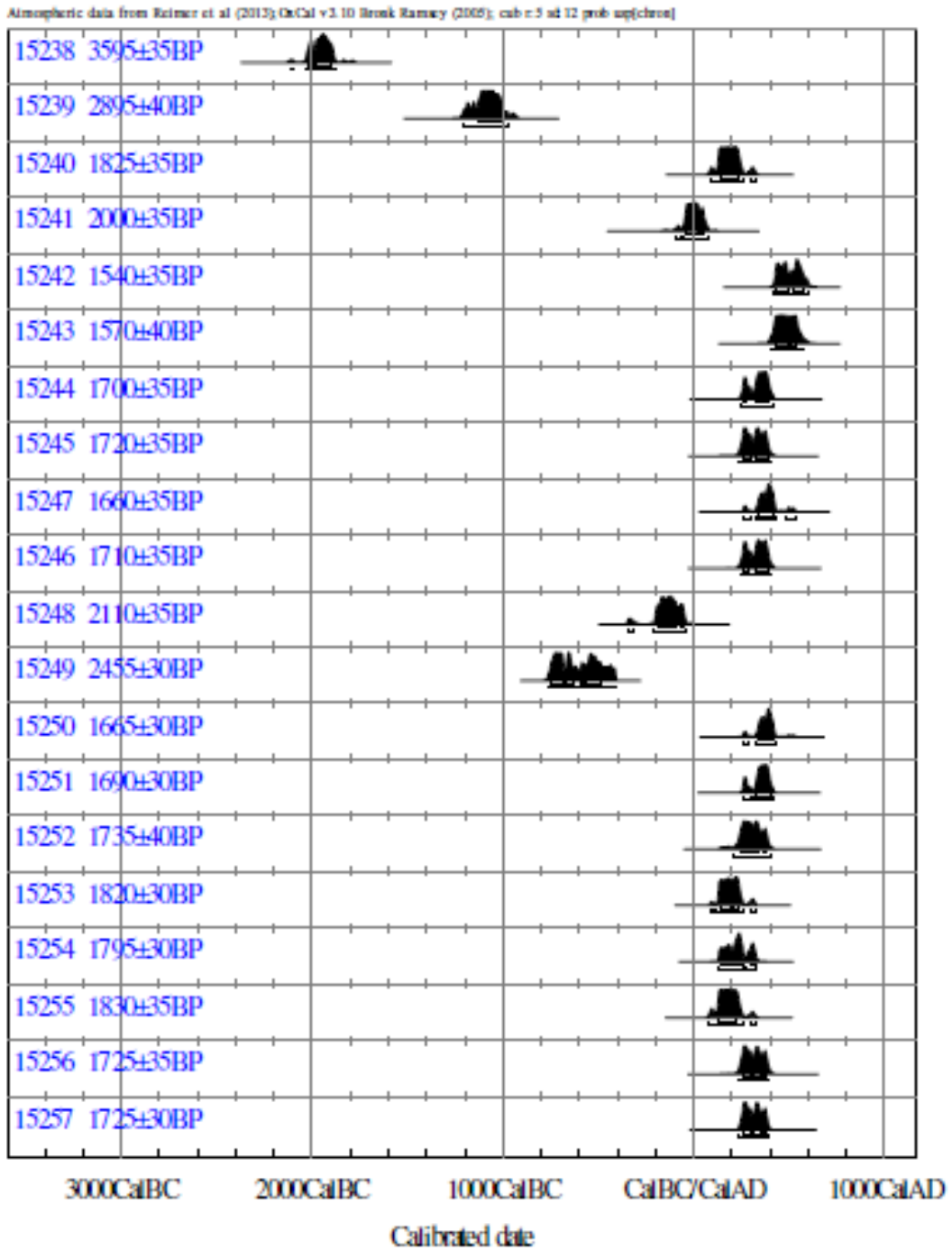
Provets benämning	Lab no	Erhållen ¹⁴ C-ålder BP	Provmgd (mg C)	Förbehandling
Nydyrking-Løland P13, PK6896	LuS 15250	1665 ± 30	1,5	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P14, PK6894	LuS 15251	1690 ± 30	1,4	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P15, PK6878	LuS 15252	1735 ± 40	1,3	HCl
Nydyrking-Løland P16, PK6879	LuS 15253	1820 ± 30	1,8	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P17, PK6904	LuS 15254	1795 ± 30	1,5	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P18, PK6903	LuS 15255	1830 ± 35	1,8	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P19, PK6908	LuS 15256	1725 ± 35	1,6	HCl
Nydyrking-Løland P20, PK678	LuS 15257	1725 ± 30	1,3	HCl, NaOH
Nydyrking-Løland P21, PK6777	LuS 15258	1910 ± 30	1,6	HCl, NaOH

Beräkningen av ¹⁴C-åldern är baserad på kalibreringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (¹⁴C-ålder BP). I osäkerhetsutgåvan innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard användes enligt internationell överenskommelse 95% av aktiviteten hos NBS oxalysre-standard. Alla ¹⁴C-åldrar är ¹³C-korrigerade för avvikelser från överenskommen standardbärsläge på ¹³C/¹²C-förhållandet. Kal-14 åldern måste överlämnas till kalibrerade kal-14 år genom att använda utgåvan IntCal13 (för terrestra prover) eller Marine13 (för marina prover). För ytterligare information hänvisas till Radiocarbon Vol 55, nr4, 2013.

Lund 2020-02-06

Anne Birgitte Nielsen

Mats Rundgren

10.5 PRESSE

Lindesnes

Onsdag 28. juni 2018 | Nr. 92 | 131. årgang | Lokaltidning 40 kroner | www.l.no

SOLSKJERMING
Be om et uforpliktende tilbud

MARKISG SERVICE
beholdningstjenester
www.markisg.no

Nora Elise Lillendahl Volleb fra Mandal fikk akkurat bedret da hun ble dirigent i Gardsen.

Her ble det avdekket i år 2017 et 1800 år gammelt arkologisk funn i Lindesnes. (Foto: Sidsel Lillendahl)

Her ble funnet et 1800 år gammelt arkologisk funn i Lindesnes. (Foto: Sidsel Lillendahl)

Her ble det avdekket i år 2017 et 1800 år gammelt arkologisk funn i Lindesnes. (Foto: Sidsel Lillendahl)

Her ble det avdekket i år 2017 et 1800 år gammelt arkologisk funn i Lindesnes. (Foto: Sidsel Lillendahl)

Fant langhus på Løland

Nylig avdekket arkologer fra Kulturhistorisk museum et tydelig avtrykk av et kanakje 40 meters, treskipet langhus fra romersk jernalder.

– En del av et opplyst og kulturelt arkologisk funn. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge.

– Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge.

– Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge.

– Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge.

– Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge. Det er et arkologisk funn som er et av de mest imponerende funnene som er gjort i Norge.

Page 2 of 4. Form 1 of 1. Front. Flaksider 1 of 2

FØLJ OSS PÅ SOSIALE MEDIER

Fremtidsrettet formidling

Nylig avdekket arkeologer fra Kulturhistorisk museum... framtidig formidling av kulturarven.

En fremtidsrettet historiefremstilling handler ikke om å legge skiltene i en skuff, men vise dem frem.

Kulturminneplanen i Mandal... Kulturen er en del av oss, og vi må ta vare på den.

Historien fremdeles tydelig og i et bredt perspektiv... utstillingen vil bidra til å gjøre kulturarven mer synlig.

4 nyheter

Ung oppdagerer Signe Skjelt med sine funderte oppdagelser.

Kulturminnehistorisk jackpot på Løland

En pitløst i flint fra steinalderen... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

Flint er et av de viktigste materiale... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

Flint er et av de viktigste materiale... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

En pitløst i flint fra steinalderen... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

Flint er et av de viktigste materiale... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

Flint er et av de viktigste materiale... oppdagerer har funnet flere små mål på Løland.

Onsdag 10. juli 2019 | Lindesnes

Subscription information: 38 27 10 00, 61 700 100, tips til 2077.

Lindesnes

Utskrift nr. 103

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

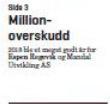
Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Redaksjonsadresse, Postadresse, Ansvarlig redaktør, Salg/leder, Avsnittsleder.

Page 1 of 4. Form 1 of 1. Front. Flaksider 1 of 2

Lindesnes

Onsdag 10. juli 2019 | Nr. 103 | 131. årgang | Lesetid 10 minutter | www.l.no

De tøffeste hoppet uti... Million-overskudd... Sjette-seier... Hysesong for politibåten

Fire mål med gull... Riksantikvaren mener de arkeologiske funnene på Løland vil bidra til vesentlig ny kunnskap om bosetting i jernalderen.

Lindesnes | Onsdag 10. juli 2019

nyheter 5

Det kjekt laget er ute og jobber opp og rydder opp.

Flere av utdeltene har vært utopptatt på Løland. Og Signe Skjelt mener gjerne på oppdageren i ånd. (Foto: Torbjørn Skjelt)

Her er utfyllingssystemet som ble installert i 2014. Det er et viktig element i arbeidet med å gjøre området til et museum for jernalderen.

Flintobjekt som ble funnet på Løland. Foto: Signe Skjelt.

Over 120 mennesker og fire hundre timer ble brukt på å utfylle utgravingen på Løland. Foto: Signe Skjelt.

Sommerlykke i Danmark. Kristiansand-Hirtshals 590,- per pakk. Besitt din reise på fjordline.com

Page 3 of 4. Form 1 of 1. Front. Flaksider 1 of 2

Kulturhistorisk museum Arkeologisk seksjon

Page 4 of 4. Form 1 of 1. Front. Flaksider 1 of 2